

DANMARKS STATISTIK.

STATISTIQUE DU DANEMARK.

STATISTISKE MEDDELELSER,

TREDIE RÆKKE, 13DE Bind.

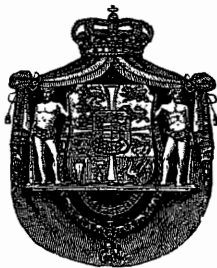
Communications de statistique

3e série, tome 13.

UDGIVET AF DET STATISTISKE BUREAU.

Publié par le Bureau de statistique.

KJØBENHAVN.

BIANCO LUNOS EGL. HOF-BOGTRYKKERI (F. DREYER).

1894.

V.

Antallet af de
den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede
Bøndergaarde
med deres tilliggende Hartkorn

samt

Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste
i de 14 Aar fra 1879 til 1892.

Nombre et terres des fermes à cens le 1er janvier 1879.

Rachat du cens 1879—1892.

Tabel A, I. Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hvert Amt (undtagen Bornholms Amt).

Tabel A, II. Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hver Landsdel samt i hele Kongeriget (undtagen Bornholm).

Tabel B, I. Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste i de 14 Aar fra 1879 til 1892 i hvert Amt (undtagen Bornholms Amt).

Tabel B, II. Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste i de 14 Aar fra 1879 til 1892 i hver Landsdel samt i hele Kongeriget (undtagen Bornholm).

Tabel A, I. Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Kjøbenhavns Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	30	269	2	1	1 $\frac{3}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	225	1431	6	3	17 $\frac{7}{8}$
	Private Godser	21	124	4	"	$\frac{1}{2}$
	Tilsammen . . .	276	1825	5	1	$\frac{3}{4}$
Frederiksborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	9	53	3	1	2 $\frac{1}{4}$
	Private Godser	39	232	7	2	2 $\frac{3}{8}$
	Tilsammen . . .	48	286	3	"	2 $\frac{1}{8}$
Holbæk Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	3	3	3	2 $\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	215	1084	4	2	2
	Private Godser	247	1247	3	2	1 $\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	463	2335	4	1	$\frac{1}{2}$
Sorø Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	4	23	1	1	1 $\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	149	933	7	3	$\frac{3}{8}$
	Private Godser	284	1523	7	3	1 $\frac{3}{8}$
	Tilsammen . . .	437	2481	1	"	"
Præstø Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	62	360	2	2	1 $\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	225	1314	6	1	2 $\frac{1}{4}$
	Private Godser	339	1699	5	3	$\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	626	3374	6	3	1 $\frac{1}{2}$

Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hvert Amt (undt. Bornholms Amt).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	4	16	6	1	1 $\frac{3}{4}$	34	286	"	3	$\frac{1}{8}$
16	86	3	2	2 $\frac{3}{4}$	8	28	1	1	1	249	1546	3	3	2 $\frac{3}{8}$
1	4	2	"	1 $\frac{1}{4}$	1	8	"	"	"	23	136	6	"	1 $\frac{3}{4}$
17	90	5	3	1	13	52	7	2	2 $\frac{3}{4}$	306	1969	2	3	1 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	9	53	3	1	2 $\frac{3}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	39	232	7	2	2 $\frac{3}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	48	286	3	"	2 $\frac{1}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	3	3	2 $\frac{3}{4}$
47	247	2	2	1 $\frac{1}{2}$	10	47	6	"	$\frac{1}{4}$	272	1379	5	1	$\frac{3}{4}$
20	115	2	2	2	43	94	2	1	$\frac{1}{4}$	310	1457	"	2	1
67	362	5	1	$\frac{1}{2}$	53	142	"	1	$\frac{1}{2}$	583	2840	1	3	1 $\frac{1}{2}$
4	22	"	"	2 $\frac{1}{2}$	5	19	4	1	2	13	64	5	3	2 $\frac{3}{4}$
68	416	4	"	$\frac{3}{4}$	26	149	7	2	$\frac{7}{8}$	243	1500	3	1	2
101	562	3	"	2 $\frac{5}{8}$	13	37	5	"	$\frac{3}{4}$	398	2124	"	"	1 $\frac{3}{4}$
173	1000	7	1	2 $\frac{7}{8}$	44	207	1	"	$\frac{5}{8}$	654	3689	1	2	$\frac{1}{2}$
14	75	6	3	$\frac{1}{4}$	"	"	"	"	"	76	436	1	1	1 $\frac{3}{4}$
20	112	"	"	$\frac{1}{2}$	23	127	5	1	$\frac{3}{4}$	268	1554	3	3	$\frac{1}{2}$
35	203	7	2	2 $\frac{3}{4}$	25	59	1	3	1	399	1962	7	1	1 $\frac{1}{2}$
69	391	6	2	$\frac{1}{2}$	48	186	7	"	1 $\frac{3}{4}$	743	3953	4	2	$\frac{3}{4}$

Tabel A, I

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Maribo Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	2	3	2	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommissgodser	147	897	2	3	1½
	Private Godser	96	540	7	2	"
	Tilsammen . . .	244	1440	5	3	2¾
Svendborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	8	57	"	"	2½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommissgodser	1113	5607	1	"	1½
	Private Godser	134	622	4	3	2¾
	Tilsammen . . .	1255	6286	6	1	¾
Odense Amt.	Domænegods	1	4	7	1	2½
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	5	27	2	3	2¾
	Lehn, Stamhuse og Fideikommissgodser	557	3095	2	"	2
	Private Godser	54	305	7	2	¼
Tilsammen . . .	617	3433	4	"	1½	

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2	3	2	1½
2	13	2	"	1¾	14	72	3	"	2½	163	983	"	"	2½
14	84	5	2	2	15	97	7	3	1¼	125	723	5	"	¼
16	97	7	3	¾	29	170	3	"	¾	289	1709	"	3	1¼
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	8	57	"	"	2½
1	4	3	1	1	97	218	5	3	2¼	1211	5830	2	1	1⅝
3	12	3	"	1¼	4	29	5	"	2¼	141	664	5	1	¼
4	16	6	1	2¼	101	248	3	"	2	1360	6551	7	3	1⅝
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	2½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	5	27	2	3	2¼
3	16	5	1	"	8	31	4	"	2⅓	568	3143	3	2	1⅝
"	"	"	"	"	1	1	"	1	1¼	55	306	7	3	1½
3	16	5	1	"	9	32	4	2	¾	629	3482	5	3	1⅞

Tabel A, I

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Vejle Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	37	158	5	"	$\frac{1}{2}$
	Private Godser	30	122	7	"	1
	Tilsammen . . .	67	281	4	"	$1\frac{1}{2}$
Aarhus Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	13	49	2	2	$2\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	90	413	7	1	1
	Private Godser	8	19	"	3	$1\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	111	482	2	3	2
Randers Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	81	321	2	"	$1\frac{1}{4}$
	Private Godser	92	463	3	3	$\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	173	784	5	3	$1\frac{1}{2}$
Aalborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	3	"	3	$1\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	138	539	3	1	$\frac{3}{4}$
	Private Godser	127	479	1	"	$1\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	266	1021	5	1	$\frac{1}{2}$

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	14	68	6	"	2½	51	227	3	1	"
2	21	6	"	¾	1	1	7	1	½	33	146	4	1	2¼
2	21	6	"	¾	15	70	5	2	"	84	373	7	2	2¼
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	13	49	2	2	2¼
9	41	2	3	2	7	27	"	2	2¼	106	482	2	3	2¼
3	43	"	3	¼	"	"	"	"	"	11	62	1	2	2
12	84	3	2	2¼	7	27	"	2	2¼	130	593	7	1	½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
42	162	2	1	¾	"	"	"	"	"	123	483	4	1	2
1	3	"	1	1¾	7	24	5	2	"	100	491	1	2	2
43	165	2	2	2½	7	24	5	2	"	223	974	6	"	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	"	3	1½
53	238	2	3	2¼	4	6	3	"	2	195	784	1	1	2½
4	14	6	1	2¾	7	12	7	"	2½	138	506	6	3	½
57	253	1	1	2½	11	19	2	1	1½	334	1294	1	"	1½

Tabel A, I

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Hjørring Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	26	80	3	1	"
	Private Godser	74	221	1	1	2½
	Tilsammen . . .	100	301	4	2	2½
Thisted Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	"	"	"	"	"
	Private Godser	63	282	6	3	¾
	Tilsammen . . .	63	282	6	3	¾
Viborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	4	"	"	1¾
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	46	196	2	2	1¾
	Private Godser	12	48	2	1	2¾
	Tilsammen . . .	59	248	5	1	¼
Ringkjøbing Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	35	139	1	1	1
	Private Godser	18	51	5	2	¼
	Tilsammen . . .	53	190	6	3	1¼
Ribe Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1	2	3	3	1¾
	Private Godser	"	"	"	"	"
	Tilsammen . . .	1	2	3	3	1¾

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpantede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	26	80	3	1	"
1	8	7	1	$\frac{1}{2}$	"	"	"	"	"	75	230	"	3	"
1	8	7	1	$\frac{1}{2}$	"	"	"	"	"	101	310	4	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	63	282	6	3	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	63	282	6	3	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	"	"	$1\frac{3}{4}$
4	20	1	2	$\frac{1}{2}$	7	29	4	"	1	57	246	"	1	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	12	48	2	1	$2\frac{3}{4}$
4	20	1	2	$\frac{1}{2}$	7	29	4	"	1	70	298	2	3	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	35	139	1	1	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	18	51	5	2	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	53	190	6	3	$1\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	2	4	2	2	$2\frac{3}{4}$	3	6	6	2	$1\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	2	4	2	2	$2\frac{3}{4}$	3	6	6	2	$1\frac{1}{2}$

Tabel A, II. Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Kongeriget (und-

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Sjælland, Samsø og Møen.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	97	656	2	1	$\frac{7}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	823	4818	5	1	$\frac{1}{4}$
	Private Godser	930	4828	5	"	$\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	1850	10303	4	2	$1\frac{7}{8}$
Lolland og Falster.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	2	3	2	$1\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	147	897	2	3	$1\frac{1}{4}$
	Private Godser	96	540	7	2	"
	Tilsammen . . .	244	1440	5	3	$2\frac{3}{4}$
Fyn og Langeland.	Domænegods	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	13	84	3	"	$2\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1670	8702	3	1	$\frac{1}{8}$
	Private Godser	188	928	4	2	"
Tilsammen . . .	1872	9720	2	1	$1\frac{7}{8}$	

Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hver Landsdel samt i hele tagen Bornholm).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
18	97	6	3	2 $\frac{3}{4}$	9	36	2	3	$\frac{3}{4}$	124	790	4	"	1 $\frac{3}{8}$
151	862	2	1	2 $\frac{1}{2}$	67	353	4	"	2 $\frac{7}{8}$	1041	6034	3	3	2 $\frac{5}{8}$
157	885	7	2	2 $\frac{5}{8}$	82	199	1	"	2	1169	5913	5	3	2 $\frac{3}{8}$
326	1846	1	"	1 $\frac{7}{8}$	158	589	"	"	2 $\frac{5}{8}$	2334	12738	6	"	$\frac{3}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2	3	2	1 $\frac{1}{2}$
2	13	2	"	1 $\frac{1}{4}$	14	72	3	"	2 $\frac{1}{2}$	163	983	"	"	2 $\frac{1}{4}$
14	84	5	2	2	15	97	7	3	1 $\frac{1}{4}$	125	723	5	"	$\frac{1}{4}$
16	97	7	3	$\frac{3}{4}$	29	170	3	"	$\frac{3}{4}$	289	1709	"	3	1 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	2 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	13	84	3	"	2 $\frac{1}{4}$
4	21	"	2	1	105	250	2	"	1 $\frac{7}{8}$	1779	8973	6	"	"
3	12	3	"	1 $\frac{1}{4}$	5	30	5	2	$\frac{1}{2}$	196	971	5	"	1 $\frac{3}{4}$
7	33	3	2	2 $\frac{1}{4}$	110	280	7	2	2 $\frac{3}{8}$	1989	10034	5	3	$\frac{1}{2}$

Tabel A, II

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene behøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Det sydøstlige Jylland. (Vejle, Aarhus og Randers Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	13	49	2	2	2 $\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	208	893	6	1	2 $\frac{3}{4}$
	Private Godser	130	605	3	3	"
	Tilsammen . . .	351	1548	4	3	2
Det nordlige Jylland. (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	3	"	3	1 $\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	164	619	6	2	$\frac{3}{4}$
	Private Godser	264	983	1	1	1 $\frac{1}{2}$
	Tilsammen . . .	429	1606	"	3	$\frac{3}{4}$
Det sydvestlige Jylland. (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	4	"	"	1 $\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	82	337	7	3	1 $\frac{1}{2}$
	Private Godser	30	100	"	"	"
	Tilsammen . . .	113	442	"	"	$\frac{1}{4}$

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	13	49	2	2	2 $\frac{1}{4}$
51	203	5	"	2 $\frac{3}{4}$	21	95	6	3	1 $\frac{3}{4}$	280	1193	2	2	1 $\frac{1}{4}$
6	67	7	"	2 $\frac{3}{4}$	8	26	4	3	$\frac{1}{2}$	144	699	7	3	$\frac{1}{4}$
57	271	4	1	2 $\frac{1}{2}$	29	122	3	2	2 $\frac{1}{4}$	437	1942	5	"	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	"	3	1 $\frac{1}{2}$
53	238	2	3	2 $\frac{3}{4}$	4	6	3	"	2	221	864	4	2	2 $\frac{1}{2}$
5	23	5	3	$\frac{1}{4}$	7	12	7	"	2 $\frac{1}{2}$	276	1019	6	1	1 $\frac{1}{4}$
58	262	"	3	"	11	19	2	1	1 $\frac{1}{2}$	498	1887	3	3	2 $\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	"	"	1 $\frac{3}{4}$
4	20	1	2	$\frac{1}{2}$	9	33	6	3	$\frac{3}{4}$	95	392	"	"	2 $\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	30	100	"	"	"
4	20	1	2	$\frac{1}{2}$	9	33	6	3	$\frac{3}{4}$	126	496	"	1	1 $\frac{1}{2}$

Tabel A, II

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Øerne (undtagen Bornholm).	Domænegods	1	4	7	1	2½
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	111	743	1	"	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	2640	14418	3	1	1½
	Private Godser	1214	6298	1	"	¾
	Tilsammen . . .	3966	21464	5	"	½
Jylland.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	15	56	3	2	2½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	454	1851	4	3	2
	Private Godser	424	1688	5	"	1½
	Tilsammen . . .	893	3596	5	3	"
Hele Kongeriget (undtagen Bornholm).	Domænegods	1	4	7	1	2½
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	126	799	4	3	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	3094	16270	"	1	¾
	Private Godser	1638	7986	6	"	2¼
	Tilsammen . . .	4859	25061	2	3	½

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	2½
18	97	6	3	2¼	9	36	2	3	¾	138	877	2	3	2½
157	896	5	"	2¼	186	676	1	2	1¼	2983	15991	2	"	2½
174	983	"	1	2⅞	102	327	6	2	¾	1490	7609	"	"	1¾
349	1977	4	2	1⅞	297	1040	2	3	2¼	4612	24482	4	2	2½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	15	56	3	2	2½
108	462	1	3	"	34	136	"	3	1½	596	2449	7	2	½
11	91	5	"	"	15	39	4	"	"	450	1819	6	"	1½
119	553	6	3	"	49	175	4	3	1½	1061	4326	1	1	1½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	2½
18	97	6	3	2¾	9	36	2	3	¾	153	933	6	2	1⅝
265	1358	6	3	2¼	220	812	2	1	2¼	3579	18441	1	2	2⅝
185	1074	5	1	2⅞	117	367	2	2	¾	1940	9428	6	"	2⅞
468	2531	3	1	1⅞	346	1215	7	3	1¼	5673	28808	6	"	⅝

Tabel B, I. Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste i de

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhørte:	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
Tdr.	Skp.		Fdk.	Alb.		
Kjøbenhavns Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	5	54	1	1	2½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	29	165	3	2	2¾
	Private Godser	11	69	"	"	2
	Tilsammen . . .	45	288	5	1	1¼
Frederiksborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	"	"	"	"	"
	Private Godser	12	73	1	1	"
	Tilsammen . . .	12	73	1	1	"
Holbæk Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	84	385	3	2	1½
	Private Godser	70	317	"	3	½
	Tilsammen . . .	154	702	4	1	2
Sorø Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	7	3	"	½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	46	259	"	"	1¾
	Private Godser	69	365	4	1	2¾
	Tilsammen . . .	116	631	7	2	2
Præsto Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	28	141	5	"	2
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	82	430	6	3	2¾
	Private Godser	102	463	"	3	1¼
	Tilsammen . . .	212	1035	4	3	2¾

14 Aar fra 1879 til 1892 i hvert Amt (undtagen Bornholms Amt).

Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	1	4	6	"	1 $\frac{3}{4}$	6	58	7	2	1 $\frac{1}{4}$
1	2	"	1	2	"	"	"	"	"	30	167	4	"	1 $\frac{3}{4}$
1	4	2	"	1 $\frac{1}{4}$	"	"	"	"	"	12	73	2	1	$\frac{1}{4}$
2	6	2	2	$\frac{1}{4}$	1	4	6	"	1 $\frac{3}{4}$	48	299	6	"	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	12	73	1	1	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	12	73	1	1	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
14	62	7	2	"	"	"	"	"	"	98	448	3	"	1 $\frac{1}{2}$
1	5	3	3	2 $\frac{1}{4}$	3	3	7	2	1 $\frac{1}{4}$	74	326	4	1	1
15	68	3	1	2 $\frac{1}{4}$	3	3	7	2	1 $\frac{1}{4}$	172	774	7	1	2 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	7	3	"	$\frac{1}{2}$
9	42	"	1	2 $\frac{1}{4}$	2	3	4	2	1	57	304	5	"	2
8	38	2	"	$\frac{3}{4}$	3	4	5	3	1 $\frac{3}{4}$	80	408	4	1	2 $\frac{1}{4}$
17	80	2	2	"	5	8	2	1	2 $\frac{3}{4}$	138	720	4	2	1 $\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	28	141	5	"	2
3	13	6	3	2 $\frac{1}{2}$	2	6	"	2	2 $\frac{1}{2}$	87	450	6	2	1 $\frac{1}{2}$
1	3	4	"	2	1	1	4	"	1 $\frac{1}{2}$	104	468	1	"	1 $\frac{1}{4}$
4	17	3	"	1 $\frac{1}{2}$	3	7	4	3	1	219	1060	4	3	2 $\frac{1}{4}$

Tabel B, I

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
Maribo Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	43	251	"	2 $\frac{1}{4}$	
	Private Godser	28	163	4	"	1 $\frac{1}{2}$
	Tilsammen	71	414	4	3	$\frac{3}{4}$
Svendborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	6	41	5	1	1 $\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	273	1324	1	3	$\frac{1}{4}$
	Private Godser	33	145	2	1	"
	Tilsammen	312	1511	1	1	1 $\frac{3}{4}$
Odense Amt.	Domænegods	"	"	"	"	"
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	6	6	1	2 $\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	53	236	1	1	$\frac{1}{2}$
	Private Godser	18	94	6	1	2
Tilsammen	72	337	6	"	2 $\frac{1}{4}$	

fortsat).

Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	43	251	"	2	2½
"	"	"	"	"	2	12	3	"	¼	30	175	7	"	1¾
"	"	"	"	"	2	12	3	"	¼	73	426	7	3	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	6	41	5	1	1½
"	"	"	"	"	3	3	5	3	2¾	276	1327	7	3	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	33	145	2	1	"
"	"	"	"	"	3	3	5	3	2¾	315	1514	7	1	1½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	6	6	1	2¾
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	53	236	1	1	½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	18	94	6	1	2
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	72	337	6	"	2¼

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
Vejle Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	20	74	7	2	2
	Private Godser	18	74	7	2	2
	Tilsammen . . .	38	149	7	1	1
Aarhus Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	21	93	6	1	1 $\frac{3}{4}$
	Private Godser	5	13	7	"	$\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	26	107	5	1	2 $\frac{3}{4}$
Randers Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	15	62	"	"	$\frac{1}{4}$
	Private Godser	55	292	2	1	1
	Tilsammen . . .	70	354	2	1	1 $\frac{1}{4}$
Aalborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	3	"	3	1 $\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	30	123	7	3	$\frac{3}{4}$
	Private Godser	80	301	3	1	$\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	111	428	4	"	"

(fortsat).

Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.			Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.			Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.		
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	20	74	7	2	2
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	18	74	7	2	2
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	38	149	7	1	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	21	93	6	1	1 $\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	5	13	7	"	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	26	107	5	1	2 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3	7	7	"	$\frac{3}{4}$	"	"	"	"	"	18	69	7	"	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	55	292	2	1	1
3	7	7	"	$\frac{3}{4}$	"	"	"	"	"	73	362	1	1	2
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	"	3	1 $\frac{1}{2}$
7	26	1	2	2 $\frac{1}{4}$	"	"	"	"	"	37	150	1	2	"
"	"	"	"	"	1	1	"	2	2 $\frac{1}{4}$	81	302	4	"	"
7	26	1	2	2 $\frac{1}{4}$	1	1	"	2	2 $\frac{1}{4}$	119	455	6	1	1 $\frac{1}{2}$

Tabel B, I

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.			
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.			
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.		
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Hjørring Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	11	32	3	" $\frac{3}{4}$
	Private Godser	34	104	1	2 $\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	45	136	4	2 $1\frac{1}{2}$
Thisted Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	"	"	"	"
	Private Godser	35	157	3	3 $1\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	35	157	3	3 $1\frac{3}{4}$
Viborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	4	"	" $1\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	22	99	7	3 $2\frac{3}{4}$
	Private Godser	9	36	5	2 $2\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	32	140	5	3 $1\frac{1}{4}$
Ringkjøbing Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	33	135	"	"
	Private Godser	14	41	5	1 $\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	47	176	5	1 $\frac{1}{4}$
Ribe Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1	2	3	3 $1\frac{3}{4}$
	Private Godser	"	"	"	"
	Tilsammen . . .	1	2	3	3 $1\frac{3}{4}$

(fortsat).

Bøndergaarde, som vare bortforpantede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	11	32	3	"	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	34	104	1	2	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	45	136	4	2	$1\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	35	157	3	3	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	35	157	3	3	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	"	"	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	22	99	7	3	$2\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	9	36	5	2	$2\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	32	140	5	3	$1\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	33	135	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	14	41	5	1	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	47	176	5	1	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	1	1	"	3	1	2	3	4	2	$2\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	1	1	"	3	1	2	3	4	2	$2\frac{3}{4}$

Tabel B, II. Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste i de 14 Aar fra

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkora.			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
Sjælland, Samsø og Møen.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	34	203	1	2	2
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	241	1240	6	1	2½
	Private Godser	264	1287	7	2	½
	Tilsammen . . .	539	2731	7	2	2
Lolland og Falster.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	43	251	"	2	2¼
	Private Godser	28	163	4	"	1½
	Tilsammen . . .	71	414	4	3	¾
Fyn og Langeland.	Domænegods	"	"	"	"	"
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	7	48	3	3	1¼
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	326	1560	3	"	¾
	Private Godser	51	240	"	2	2
Tilsammen . . .	384	1848	7	2	1	

1879 til 1892 i hver Landsdel samt i hele Kongeriget (undtagen Bornh.).

Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.			Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.			Antal af Gaarde.		Gaardenes Hartkorn.		
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	1	4	6	"	1 $\frac{3}{4}$	35	207	7	3	$\frac{3}{4}$
27	120	7	1	$\frac{3}{4}$	4	9	5	1	$\frac{1}{2}$	272	1371	3	"	$\frac{3}{4}$
11	51	4	1	$\frac{1}{4}$	7	10	1	2	1 $\frac{1}{2}$	282	1349	5	1	2 $\frac{1}{4}$
38	172	3	2	1	12	24	5	"	$\frac{3}{4}$	589	2929	"	1	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	43	251	"	2	2 $\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	2	12	3	"	$\frac{1}{4}$	30	175	7	"	1 $\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	2	12	3	"	$\frac{1}{4}$	73	426	7	3	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	7	48	3	3	1 $\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	3	3	5	3	2 $\frac{3}{4}$	329	1564	1	"	$\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	51	240	"	2	2
"	"	"	"	"	3	3	5	3	2 $\frac{3}{4}$	387	1852	5	2	$\frac{3}{4}$

Tabel B, II

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene benhørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
Det sydøstlige Jylland. (Vejle, Aarhus og Randers Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	56	230	6	"	1
	Private Godser	78	381	1	"	$\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	134	611	7	"	$1\frac{3}{4}$
Det nordlige Jylland. (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	3	"	3	$1\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	41	156	2	3	$1\frac{1}{2}$
	Private Godser	149	563	"	3	$\frac{1}{2}$
	Tilsammen . . .	191	722	4	2	$\frac{1}{4}$
Det sydvestlige Jylland. (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter.)	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	4	"	"	$1\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	56	237	3	3	$1\frac{1}{2}$
	Private Godser	23	78	3	"	"
	Tilsammen . . .	80	319	7	"	$\frac{1}{4}$

(fortsat).

Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3	7	7	"	$\frac{3}{4}$	"	"	"	"	"	59	238	5	"	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	78	381	1	"	$\frac{3}{4}$
3	7	7	"	$\frac{3}{4}$	"	"	"	"	"	137	619	6	"	$2\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	"	3	$1\frac{1}{2}$
7	26	1	2	$2\frac{1}{4}$	"	"	"	"	"	48	182	4	2	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	1	1	"	2	$2\frac{1}{4}$	150	564	1	1	$2\frac{1}{2}$
7	26	1	2	$2\frac{1}{4}$	1	1	"	2	$2\frac{1}{4}$	199	749	6	3	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	"	"	$1\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	1	1	"	3	1	57	238	4	2	$2\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	23	78	3	"	"
"	"	"	"	"	1	1	"	3	1	81	320	7	3	$1\frac{1}{4}$

Tabel B, II

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henbørte.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som vare Fæstetvang undergivne.				
		Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
Øerne (undtagen Bornholm).	Domænegods	"	"	"	"	"
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	41	251	5	2	$\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	610	3052	2	"	$2\frac{1}{2}$
	Private Godser	343	1691	4	1	1
	Tilsammen . . .	994	4995	4	"	$\frac{3}{4}$
Jylland.	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	2	7	1	"	$\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	153	624	4	3	1
	Private Godser	250	1022	4	3	1
	Tilsammen . . .	405	1654	2	2	$2\frac{1}{4}$
Hele Kongeriget (undtagen Bornholm).	Domænegods	"	"	"	"	"
	Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	43	258	6	2	$\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	763	3676	7	"	$\frac{1}{2}$
	Private Godser	593	2714	1	"	2
	Tilsammen . . .	1399	6649	6	3	"

(fortsat).

Bøndergaarde som vare bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og vare Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller Arvefæste.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	1	4	6	"	1 $\frac{3}{4}$	42	256	3	2	2
27	120	7	1	$\frac{3}{4}$	7	13	3	1	$\frac{1}{4}$	644	3186	4	3	$\frac{1}{2}$
11	51	4	1	$\frac{1}{4}$	9	22	4	2	1 $\frac{3}{4}$	363	1765	5	1	"
38	172	3	2	1	17	40	6	"	$\frac{3}{4}$	1049	5208	5	2	2 $\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	7	1	"	$\frac{1}{4}$
10	34	"	3	"	1	1	"	3	1	164	659	6	1	2
"	"	"	"	"	1	1	"	2	2 $\frac{1}{4}$	251	1023	5	2	$\frac{1}{4}$
10	34	"	3	"	2	2	1	2	$\frac{1}{4}$	417	1690	4	3	2 $\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	1	4	6	"	1 $\frac{3}{4}$	44	263	4	2	2 $\frac{1}{4}$
37	155	"	"	$\frac{3}{4}$	8	14	4	"	1 $\frac{1}{4}$	808	3846	3	"	2 $\frac{1}{2}$
11	51	4	1	$\frac{1}{4}$	10	23	5	1	1	614	2789	2	3	$\frac{1}{4}$
48	206	4	1	1	19	42	7	2	1	1466	6899	2	2	2

Bemærkninger til foranstaaende Tabeller.

Remarques sur les tableaux précédents.

De foran trykte Tabeller bestaa af to Rækker, hvoraf den ene Række — **A I** og **II** — indeholder Oversigter over Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Forodn. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde i Danmark samt over Beløbet af det til disse Bøndergaarde henliggende Hartkorn, og den anden Række, — **B I** og **II** — indeholder Oversigter over Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte i Løbet af de 14 Aar fra 1879 til 1892, og i alle Tabellerne ere Opgivelserne særskilt anførte for de forskjellige Klasser af Godserne, som betinges af Besiddelsesmaaden.

Oplysningerne om Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn ere i sin Tid efter Henstilling derom fra det statistiske Bureau i Skrivelse af 14de Marts 1879 til Indenrigsministeriet blev ved Cirkulære af 9de April s. A. fra det nævnte Ministerium til Amtmændene indhentede fra de enkelte Godser her i Landet, og Resultatet af de dengang indkomne Beretninger blev derefter offentliggjort i «Statistiske Meddelelser», 3die Række, 3die Bind. Efterhaanden som der i de efterfølgende Aar fra 1879 til 1892, i Henhold til et tidligere Cirkulære af 1ste Avgust 1854 fra Indenrigsministeriet, indkom til det statistiske Bureau aarlige Fortegnelser over de fra de enkelte Godser i hvert Amt til Selvejendom eller til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte overgaaede Fæstegaarde, viste det sig imidlertid ved at sammenholde Fortegnelserne over Fæstegaardenes Overgang til Selvejendom eller

Arvefæste med de ovennævnte tidligere indhentede Oplysninger om Antallet af Fæstegaardene og Beløbet af disse Gaardes Hartkorn den 1ste Januar 1879, at der paa ikke faa Steder maatte have gjort sig visse Uregelmæssigheder eller Mangler gjældende ved Opgivelserne. Bureauet har derfor ved særskilte Henvendelser gennem Amterne til de vedkommende Godser søgt til Berigtigelse af de forefundne Uoverensstemmelser at faa nærmere Oplysninger indhentede.

Med Hensyn til Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn er det saaledes blandt Andet bleven oplyst, at ved den oprindelige Indsendelse til Bureauet af Beretningerne vare for enkelte Godser nogle Fæstegaarde blevne udeladte, fordi disse Jordbrug efter Egnens Skik ikke ansaas for at være egenlige Gaarde, men kun vare sammenlagte Parceller af Bøndergaarde eller saakaldte Boelsteder, hvorimod de dog senere vare optagne paa de Fortegnelser, som i de efterfølgende Aar indkom til Bureauet over Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste; ved andre Godser vare nogle derunder henhørende Fæstegaarde, som laa i en anden Jurisdiktion end Hovedgaarden, ikke blevne medregnede i de tidligere indsendte Beretninger, og paa sine Steder var Fæstegaardenes Hartkornbeløb ikke bleven nøjagtig angivet. Efterat de ommeldte Mangler nu ere blevne rettede, ere Oversigterne over Antallet af Fæstegaardene med deres tilliggende Hartkorn den 1ste Januar 1879 i de foran staaende Tabeller blevne trykte i større Fuldstændighed end tidligere, hvilket nærmere vil ses af den efterfølgende Fremstilling af Fæstegaardenes Antal og deres Hartkornbeløb, afrundet til hele Tdr., i hver af de enkelte Landsdele i Kongeriget.

Herved maa det dog med Hensyn til alle i det Følgende meddelte Resultater af Tabellernes Indhold bemærkes, at Bornholms Amt er holdt udenfor Betragtningen, da der i denne Landsdel ikke længere findes Bøndergaarde i almindeligt Livefæste, og ligeledes er Øen Ærø, hvor Fæsteforholdet aldrig har fundet Sted, holdt udenfor den fynske Øgruppe.

Der fandtes nemlig:

i Landsdelene:	Den 1. Januar 1879:				Tilgang	
	Efter de oprindelige Tabeller i «Stat. Medd.» 3. Række 3. Bd.		Efter de her foran trykte Tabeller.		ifølge de senere indkomne Rettelser.	
	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.
Sjælland, Samsø og Møen . . .	2300	12554	2334	12739	34	185
Fyn og Langeland	1988	10033	1989	10035	1	2
Lolland og Falster	289	1709	289	1709	"	"
Øernes Amter (undt. Bornh. og Ærø)	4577	24296	4612	24483	35	187
Det nordlige Jylland	490	1864	498	1887	8	23
Det sydøstlige —	432	1941	437	1943	5	2
Det sydvestlige —	123	483	126	496	3	13
Jyllands Amter	1045	4288	1061	4326	16	38
Hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	5622	28584	5673	28809	51	225

Det viser sig saaledes, at ved den oprindelige Indsamling af Oplysninger om Antallet af Fæstegaardene med deres Hartkorn den 1ste Januar 1879 vare ialt 51 Gaarde med 225 Tdr. Hartkorn blevne forbigaaede i Beretningerne, hvilke nu ere blevne medregnede i de foran trykte Tabeller. Af de ommeldte forbigaaede Gaarde faldt Størstedelen, nemlig 34 Gaarde med 185 Tdr. Hartk., paa den Sjællandske Øgruppe, 1 Gaard med 2 Tdr. Htk. paa Fyn og 16 Gaarde med 38 Tdr. Htk. paa Jylland. Blandt de tidligere udeladte Fæstegaarde i Sjælland henhørte 6 Gaarde med 79 Tdr. Htk. under en offentlig Stiftelse, den Nissenske Stiftelses Kapelgods i Kjøbenhavns Amt, hvor der dog ikke findes nogen Hovedgaard men alene en Samling af Fæstegaarde under Kjøbenhavns Magistrats Bestyrelse; de øvrige Gaarde i Sjælland henhørte derimod alle under «Private Godser». I Jylland henhørte af de tidligere ude-

ladte Fæstegaarde 2 under «Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods», 4 under «Lehn og Fideikommisgodser» og 10 under «Private Godser».

Angaaende Tilgangen i det sydøstlige Jylland, der har udgjort 5 Gaarde, men kun 2 Tdr. Htk., maa det særlig fremhæves, at det vel ved de nye indhentede Oplysninger godtgjordes, at paa nogle af de i denne Landsdel liggende Godser vare 5 tildels mindre Fæstegaarde i sin Tid blevne forbigaaede i de tidligere indkomne Beretninger, men samtidigt hermed blev det for andre af Godsernes Vedkommende bemærket, at det tidligere angivne Hartkornsbet for nogle af Fæsiegaardene havde været for højt ansat, hvorved der da maatte indtræde et Afdrag i Hartkornet for de nye tilkomne Gaarde.

Efter de saaledes foretagne Rettelser udgjorde hele Antallet af alle Slags bortfæstede og efter Frd. af 15de Juni 1892 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde samt Beløbet af disse Gaardes tilliggende Hartkorn den 1ste Januar 1879:

i Landsdelene:	Antal af Gaarde.	Procent af det hele Antal af Gaarde.	Hartkorn.	Procent af hele Hartkornsbet.
		pCt.	Tdr.	pCt.
Sjælland, Samsø og Møen	2334	41,14	12739	44,22
Fyn og Langeland	1889	35,06	10035	34,83
Lolland og Falster	289	5,10	1709	5,93
Øerne (undt. Bornh. og Ærø) . . .	4612	81,30	24483	84,98
Det nordlige Jylland	498	8,78	1887	6,55
Det sydøstlige —	437	7,70	1943	6,75
Det sydvestlige —	126	2,22	496	1,72
Jylland . . .	1061	18,70	4326	15,02
Hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	5673	100,00	28809	100,00

Af den foran staaende Oversigt vil det være indlysende, at Fæstegaardsforholdet fandtes i langt overvejende Grad at være tilstede paa Øerne fremfor i Jylland. Af Antallet af Fæstegaardene kom der nemlig 81,30 pCt. paa Øerne mod 18,70 pCt. paa Jylland, og af det til disse Fæstegaarde henliggende Hartkornsbeløb kom der omtrent 85 pCt. paa Øerne mod 15 pCt. paa Jylland. Af Fæstegaardene fandtes der saaledes over $4\frac{1}{2}$ Gange saa mange paa Øerne som i Jylland, og Hartkornstilliggendet til de ommeldte Fæstegaarde udgjorde paa Øerne over $5\frac{1}{2}$ Gange saa meget som i Jylland.

Betragter man de enkelte Underafdelinger af Landets to større Hoveddele, Øerne og Jylland, hver for sig, viser der sig imidlertid med Hensyn til Fordelingen af Fæstegaardene med deres tilliggende Hartkorn ikke liden Forskjel. Der kom nemlig:

paa Øgrupperne:	af Antallet af Fæstegaarde.	af Hartkorns- Tilliggendet.
Sjælland, Samsø og Møen	41,14 pCt.	44,22 pCt.
Fyn og Langeland	35,06 —	34,83 —
Lolland og Falster	5,10 —	5,93 —
Øerne (undt. Bornh. og Ærø)	81,30 pCt.	84,98 pCt.
paa Landsdelene i Jylland:		
Det nordlige Jylland	8,78 pCt.	6,55 pCt.
Det sydøstlige —	7,70 —	6,75 —
Det sydvestlige —	2,22 —	1,72 —
Jylland	18,70 pCt.	15,02 pCt.
Hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	100,00 pCt.	100,00 pCt.

Blandt Øgrupperne var det saaledes Sjælland med mindre Øer paa den ene Side og Lolland-Falster paa den anden Side der i denne Henseende stode i størst Modsætning til hinanden, idet der i den Sjællandske Øgruppe fandtes 8 Gange saa mange Fæstegaarde og omtrent $7\frac{1}{2}$ Gange saa meget af det tilliggende Hartkorn som paa Lolland-Falster.

I de enkelte Dele af Jylland faldt forholdsvis det største Antal af Fæstegaardene paa den nordlige Del (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter) og den største Del af Hartkorns-Tilliggendet paa den sydøstlige Del (Vejle, Aarhus og Randers Amter), hvorimod den sydvestlige Del (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter) i begge Henseender stod lavest. Antallet af Fæstegaardene var nemlig i den nordlige Del paa det Nærmeste 4 Gange saa stort som i den sydvestlige Del, og Hartkorns-Tilliggendet var i den sydøstlige Del ligeledes henimod 4 Gange større end i den sydvestlige Del.

Ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet, om hvorvidt Fæstegodset til et vist givet Tidspunkt havde større eller mindre Udbredelse i den ene eller anden af Landets enkelte Dele, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt at holde sig alene til det indbyrdes Forhold i de forskellige Landsdele af det til et vist Tidspunkt tilstedeværende Antal af Fæstegaarde og Beløbet af deres Hartkorn, men til Spørgsmalets rette Afgjørelse vil det være nødvendigt at sammenholde det paa et vist Tidspunkt til Fæstegaardene henliggende Hartkorn med det hele Beløb af Hartkorn, som hviler paa samtlige Landsogne i den paagjældende Landsdel. Det nærmest liggende Tidspunkt forud for den 1ste Januar 1873, til hvilket Oplysninger foreligge om Fordelingen af det samlede Hartkorn — nemlig det hele Beløb af Ager og Engs Hartkorn, sammenlagt med det halverede Beløb af Skovskylds Hartkornet — paa de enkelte Landsogne, findes i Statistisk Tabelværk, 3die Række, 32te Bind, der indeholder en Fremstilling af Jordejendommenes Fordeling i Danmark efter Hartkornet den 1ste April 1873. Sammenstilles nu de i det nævnte Tabelværks-Bind indeholdte Opgivelser om Landets hele Hartkorn med de indhentede Oplysninger om Antallet af Fæstegaardene samt Beløbet af deres Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879, viser Forholdet sig at være følgende:

Landsdelene:	Samlet Beløb af Landdistrikternes Hartkorn den 1. April 1873.	Fæstegaardenes Hartkorns- Tilliggende den 1. Januar 1879.	Af det samlede Hartk. udgjorde Fæstegaardenes Tilliggende føl- gende Procent.
	Tdr.	Tdr.	pCt.
Fyn og Langeland	56524	10035	17,75
Sjælland, Samsø og Møen . .	113516	12739	11,20
Lolland og Falster	30008	1709	5,70
Øerne (undt. Bornh. og Ærø)	200048	24483	12,27
Det nordlige Jylland	47510	1887	3,97
Det sydøstlige —	69912	1943	2,78
Det sydvestlige —	50496	496	0,98
Jylland	167918	4326	2,58
Hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	367966	28809	7,88

Det fremgaar heraf, at Fæstegodset forholdsvis havde størst Udbredelse paa Fyn og Langeland, idet henimod $\frac{1}{6}$ af det hele paa disse Øer hvilende Hartkorn var henlagt til Fæstegaardene. Nærmest derefter havde Fæstegodset forholdsvis størst Omfang paa Sjælland, Samsø og Møen; Fæstegaardenes Tilliggende udgjorde omtrent $\frac{1}{9}$ af denne Øgruppes samlede Hartkorn. Paa Lolland og Falster faldt kun omtrent $\frac{1}{18}$ af disse Øers hele Hartkorn paa Tilliggendet til Fæstegaardene. Naar Bornholm og Ærø holdes udenfor, viser det sig for samtlige øvrige Øer, betragtede for sig, at Fæstegaardenes Hartkorns-Tilliggende udgjorde paa det Nærmeste $\frac{1}{8}$ af det samlede paa Øerne hvilende Hartkorn.

I Jylland, der var den Del af Landet, hvor Fæstegodset havde forholdsvis mindst Udbredelse, kom kun omtrent $\frac{1}{39}$ af det hele paa denne Landsdel hvilende Hartkorn paa Fæstegaardenes Tilliggende; men i de enkelte Dele af Jylland var Forholdet i denne Henseende ikke lidet forskjellig, idet der af de paagjældende Landsgruppers samlede Hartkorn faldt paa Tilliggendet

til Fæstegaardene, i den nordlige Del af Jylland paa det Nærmeste $\frac{1}{25}$, i den sydøstlige Del af Jylland omtrent $\frac{1}{36}$, men i den sydvestlige Del af Jylland endog kun $\frac{1}{102}$ af det hele Hartkorn.

Betragter man endelig hele Kongeriget under Et, undtagen Bornholm og Ærø, bliver Resultatet, at Hartkorns-Tilliggendet til samtlige Fæstegaarde ved Begyndelsen af Aaret 1879 kun indtog omtrent $\frac{1}{13}$ af det samlede Hartkorn.

Hvad angaar den gennemsnitlige Størrelse af Fæstegaardene, vil det allerede af de foran ved Fremstillingen af Fæstegaardenes Omfang i de forskjellige større eller mindre Dele af Landet den 1ste Januar 1879 anførte Procenttal for Antallet af Fæstegaardene og for Beløbet af Fæstegaardenes Hartkorns-Tilliggende fremgaa, at Størrelsen af Tilliggendet i de forskjellige Egne af Landet langt fra var den samme, men derimod udviste temmelig betydelige Modsætninger. Ordner man Landsdelene efter Beløbet af Fæstegaardenes Tilliggende, bliver Forholdet mere indlysende. Gennemsnittet af Hartkornsbeløbet for en Fæstegaard ved Begyndelsen af Aaret 1879 udgjorde nemlig:

paa Lolland og Falster	5,91 Tdr. Hartkorn,
i Sjælland, Samsø og Møen	5,46 - —
i Fyn og Langeland	5,05 - —
<hr/>	
paa Øerne (undt. Bornh. og Ærø)	5,31 Tdr. Hartkorn,
<hr/>	
i det sydøstlige Jylland	4,44 Tdr. Hartkorn,
i det sydvestlige —	3,94 - —
i det nordlige —	3,79 - —
<hr/>	
i Jylland	4,08 Tdr. Hartkorn,
<hr/>	
i hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	5,08 Tdr. Hartkorn.

Det viser sig saaledes, at i Kongeriget, betragtet under Et med Udeladelse af Bornh. og Ærø, havde en Fæstegaard i Gennemsnit et Tilliggende af 5,08 Tdr. Hartk. Stiller man derimod Øerne for sig, ligeledes undtagen Bornholm og Ærø, paa den ene Side imod Jylland paa den anden Side, frembyder sig i denne Henseende en

betydelig Modsætning, idet der i Gjennemsnit faldt paa en Fæstegaard paa Øerne 5,31 Tdr. Htk., men i Jylland kun 4,08 Tdr. Htk., saa at altsaa Tilliggendet til en Fæstegaard paa Øerne udgjorde 1,23 Tdr. Hartk. mere end i Jylland. Gaar man videre til de enkelte mere afsondrede Dele af Landet, kommer Modsætningen endnu stærkere frem. Paa Lolland og Falster, hvor Gjennemsnittet af Tilliggendet var størst, udgjorde dette nemlig 5,91 Tdr. Hartkorn, hvorimod det i det nordlige Jylland endog gik ned til 3,79 Tdr. Hartk., og Forskjellen mellem disse to Dele af Landet var altsaa, at paa Lolland og Falster udgjorde Tilliggendet til en Fæstegaard 2,12 Tdr. Hartk. mere end i den nordlige Del af Jylland.

De i sin Tid i Henhold til Indenrigsministeriet foran omtalte Cirkulære af 9de April 1879 til det statistiske Bureau indkomne Beretninger om Antallet af de den 1ste Januar 1879 her i Landet tilbageværende Fæstegaarde og Beløbet af det til disse Gaarde henliggende Hartkorn indeholdt efter Rubrikerne i det udsendte Skema, som ere nøje overensstemmende med Overskrifterne i de foran trykte Tabeller, tillige Oplysning om, hvormange af de til den Tid bortfæstede Bøndergaarde der vare Fæstetvang undergivne, og om hvormange af disse Gaarde der ikke kunde antages at være nogen Fæstetvang underkastede. Blandt de fæstepligtige Bøndergaarde var der endvidere gjort Adskillelse mellem dem, der vare givne i almindeligt Livsfæste, — herunder medregnet de faa tilbageværende saakaldte Arvefæstegaarde, der ikke have Ret til at sælge og pantsætte —, og dem, der vare bortforpagtede efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11. Til nærmere Oversigt over det indbyrdes Forhold mellem disse tre særskilte Klasser af Fæstegaarde i de forskjellige Egne af Landet, hvorom der indtil den Tid ikke havde foreligget nogen Opgivelse, meddeles de efterfølgende Sammenstillinger.

Af samtlige den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde udgjorde nemlig:

	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
i Sjælland, Samsø og Møen:				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	1850	pCt. 79,26	10304	pCt. 80,89
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	326	13,97	1846	14,49
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	158	6,77	589	4,62
Tilsammen	2334	100,00	12739	100,00
paa Lolland og Falster:				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	244	84,43	1441	84,32
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	16	5,54	98	5,73
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	29	10,03	170	9,95
Tilsammen	289	100,00	1709	100,00
i Fyn og Langeland:				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	1872	94,12	9720	96,86
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	7	0,35	34	0,34
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	110	5,53	281	2,80
Tilsammen	1989	100,00	10035	100,00
paa samtlige Øgrupper (undt. Bornh. og Ærø):				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	3966	85,99	21465	87,67
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	349	7,57	1978	8,08
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	297	6,44	1040	4,25
Tilsammen	4612	100,00	24483	100,00

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Antal.	Forholdsvis.
i det sydøstlige Jylland (Vejle, Aarhus og Randers Amter):		pCt.		pCt.
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	351	80,32	1549	79,72
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	57	13,04	272	14,00
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	29	6,64	122	6,28
Tilsammen	437	100,00	1943	100,00
i det nordlige Jylland (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter):				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	429	86,14	1606	85,11
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	58	11,65	262	13,88
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	11	2,21	19	1,01
Tilsammen	498	100,00	1887	100,00
i det sydvestlige Jylland (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter):				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	113	89,68	442	89,11
Fæstepligtige Bøndergaarde som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	4	3,18	20	4,03
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	9	7,14	34	6,86
Tilsammen	126	100,00	496	100,00
I Jylland i det Hele:				
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	893	84,17	3597	83,15
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	119	11,21	554	12,81
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	49	4,62	175	4,04
Tilsammen	1061	100,00	4326	100,00

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvi.	Antal.	Forholdsvi.
i Kongeriget , betragtet under Et (undt. Bornholm og Ærø):		pCt.		pCt.
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	4859	85,65	25062	86,99
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bort- forpagtede efter Frd. af 15. Juni 1792 § 11	468	8,25	2532	8,79
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	346	6,10	1215	4,22
Tilsammen	5673	100,00	28809	100,00

Ved Betragtningen af det indbyrdes Forhold mellem de her anførte tre særskilte Klasser af Fæstegaarde vil det strax være indlysende, at den overvejende Del af disse Gaarde hørte til de fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste, idet de ommeldte Gaarde udgjorde blandt samtlige Fæstegaarde i Kongeriget under Et betragtet, dog med Udeladelse af Bornh. og Ærø, med Hensyn til Antallet af Gaarde 85,65 pCt. og med Hensyn til Hartkorns-Tilliggendet 86,99 pCt., — paa Øgrupperne, undtagen Bornholm og Ærø, for Gaardene 85,99 pCt. og for Tilliggendet 87,67 pCt., — og i Jylland i sin Helhed for Gaardene 84,17 pCt. og for Tilliggendet 83,15 pCt. I Almindelighed kan det saaledes siges, at af de fæstepligtige Bøndergaarde vare ved Begyndelsen af Aaret 1879 mere end de $\frac{4}{5}$ Dele givne i Livsfæste.

Det egenlige Modsætningsforhold mellem de forskjellige Slags af Fæstegaarde vil imidlertid være at søge i Spørgsmaalet om, hvorvidt de vare Fæsteforpligtelsen undergivne eller hvorvidt der ikke kunde antages at paahvile dem nogen Fæstetvang. Herved maa det da bemærkes, at til de fæstepligtige Bøndergaarde henhøre ikke alene de Gaarde, som vare givne i Livsfæste, men tillige de Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11, og disse to Klasser tilsammen maa stilles i Modsætning til de Bøndergaarde, paa hvilke der ikke kunde antages

at hvile nogen Fæstetvang, men som dog for Tiden vare bortfæstede. Forholdet mellem disse to Hovedafdelinger af Fæstegaarde viser sig da at være følgende.

Af samtlige den 1ste Januar 1879 tilbageværende Fæstegaarde med deres Tilliggende udgjorde nemlig:

i Landets to Hoveddele og i hele Landet:	De fæstepligtige Bøndergaarde.		De bortfæstede Bøndergaarde, paa hvilke der ikke hvilede nogen Fæstetvang.	
	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
paa Øgrupperne (undt. Bornh. og Ærø)	93,56 = c. $14/15$	95,75 = c. $23/24$	6,44 = c. $1/15$	4,25 = c. $1/24$
i Jylland i sin Helhed .	95,38 = c. $20/21$	95,96 = c. $24/25$	4,62 = c. $1/21$	4,04 = c. $1/25$
i hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø)	93,90 = c. $15/16$	95,78 = c. $23/24$	6,10 = c. $1/16$	4,22 = c. $1/24$

Af Fæstegaardenes hele Hartkorns-Tilliggende kom saaledes i Kongeriget, under Et betragtet, den langt overvejende Del deraf, eller omtrent $23/24$ Del, paa de bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde, som vare Fæstetvungen undergivne, medens kun en forholdsvis meget ubetydelig Del af Tilliggendet, eller omtrent $1/24$ Del, faldt paa de bortfæstede Bøndergaarde, paa hvilke der ikke hvilede nogen Fæsteforpligtelse. I Landets to større Hoveddele, for sig betragtede, var Forholdet omtrent det samme, idet der paa Øgrupperne, ligesom i Kongeriget, kom af Tilliggendet $23/24$ Del paa de fæstepligtige Bøndergaarde imod $1/24$ Del paa de bortfæstede Bøndergaarde, der ikke vare Fæstetvungen underkastede, og i Jylland var det endog $24/25$ Del af Tilliggendet, som faldt paa de fæstepligtige Bøndergaarde, hvorinod kun $1/25$ Del deraf kom paa de bortfæstede Bøndergaarde, paa hvilke der ikke hvilede nogen Forpligtelse.

Med Hensyn til Antallet af Fæstegaardene stillede Forholdet sig mellem de to her omhandlede Klasser af disse Gaarde noget anderledes end med Tilliggendet. Af Gaardene faldt der

nemlig paa de Bøndergaarde, som vare bortfæstede uden nogen Fæstetvang, i Kongeriget for sig betragtet $\frac{1}{16}$ Del — paa Ø-grupperne for sig $\frac{1}{15}$ Del, men i Jylland for sig kun $\frac{1}{21}$ Del, — hvorimod der da paa den anden Side kom en forholdsvis noget mindre Del af Gaardene end af Tilliggendet paa de fæstepligtige Bøndergaarde. Iøvrigt maa det ogsaa her erindres, hvad der foran blev paavist, at Fæstegaardene paa Øerne i Gjennemsnit have et større Hartkorns-Tilliggende end Fæstegaardene i Jylland.

Forholdet mellem de fæstepligtige Bøndergaarde paa den ene Side og de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde paa den anden Side i hver af de mindre Landsdele, dels paa Øerne, dels i Jylland, stillede sig imidlertid indbyrdes i større eller mindre Grad forskjelligt og tildels temmelig afvigende fra Forholdet i de to større Hoveddele af Landet for sig betragtede. Til Oplysning herom skulle vi derfor meddele den efterfølgende Sammenstilling, hvori de enkelte Landsdele paa Øerne og i Jylland for sig ere ordnede, eftersom Beløbet af de fæstepligtige Bøndergaarde var størst, og altsaa de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde udgjorde den mindste Del af samtlige Fæstegaarde i den paagældende Landsdel.

Af samtlige Fæstegaarde med deres Tilliggende faldt nemlig ved Begyndelsen af Aaret 1879:

	paa de fæstepligtige Bøndergaarde.		paa de bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang underkastede.	
	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.
paa Øerne:	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
i Fyn og Langeland . . .	94,47 = c. $\frac{17}{18}$	97,20 = c. $\frac{35}{36}$	5,53 = c. $\frac{1}{18}$	2,80 = c. $\frac{1}{36}$
i Sjælland, Samsø og Møen	93,23 = c. $\frac{14}{15}$	95,38 = c. $\frac{21}{22}$	6,77 = c. $\frac{1}{15}$	4,62 = c. $\frac{1}{22}$
paa Lolland og Falster .	89,97 = c. $\frac{9}{10}$	90,05 = c. $\frac{9}{10}$	10,03 = c. $\frac{1}{10}$	9,95 = c. $\frac{1}{10}$
i Jylland:				
i den nordlige Del	97,79 = c. $\frac{44}{45}$	98,99 = c. $\frac{98}{99}$	2,21 = c. $\frac{1}{45}$	1,01 = c. $\frac{1}{99}$
i den sydøstlige Del . . .	93,36 = c. $\frac{14}{15}$	93,72 = c. $\frac{13}{16}$	6,64 = c. $\frac{1}{15}$	6,28 = c. $\frac{1}{16}$
i den sydvestlige Del . .	92,86 = c. $\frac{13}{14}$	93,14 = c. $\frac{14}{15}$	7,14 = c. $\frac{1}{14}$	6,86 = c. $\frac{1}{15}$

Det fremgaar heraf, naar man særlig betragter de bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvang underkastede, at Yderpunkterne for Udbredelsen af denne Slags Fæstegaarde dannes blandt. de enkelte Øgrupper indbyrdes af Fyn og Langeland paa den ene Side og Lolland og Falster paa den anden Side. I den fynske Øgruppe vare disse Gaarde forholdsvis mindst talrige, idet de med Hensyn til Antallet af Gaardene kun udgjorde $\frac{1}{18}$ Del af samtlige Fæstegaarde i denne Øgruppe, og med Hensyn til Beløbet af Hartkorns-Tilliggendet indtog de endog kun $\frac{1}{36}$ Del af det hele Tilliggende. Paa Lolland og Falster vare de ommeldte Gaarde derimod mest udbredte, idet de her udgjorde saavel for Gaardenes som for Tilliggendets Vedkommende $\frac{1}{10}$ Del af Fæstegaardene med deres Tilliggende paa de to nævnte Øer. I Jylland faldt Modsætningen stærkest mellem den nordlige Del og den sydvestlige Del af denne Provinds. I den nordlige Del, omfattende Aalborg, Hjørring og Thisted Amter, var Udbredelsen af de omhandlede Gaarde forholdsvis kun højest ubetydelig, idet de for Gaardene ikke udgjorde mere end $\frac{1}{45}$ Del og for Tilliggendet endog kun $\frac{1}{99}$ Del af Fæstegaardene med deres Hartkorns-Tilliggende i de tre Amter tilsammen. I den sydvestlige Del, omfattende Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter, vare disse Gaarde, forsaavidt angaar Jylland, derimod forholdsvis mest udbredte, eftersom de for Gaardenes Vedkommende indtog $\frac{1}{14}$ Del og for Tilliggendets Vedkommende $\frac{1}{15}$ Del af de tre sidstnævnte Amters Fæstegaarde med deres samlede Hartkorns-Tilliggende.

Med Hensyn til den forskjellige Procentangivelse for Gaardene og for Tilliggendet blandt de her omhandlede Fæstegaarde er det allerede foran bemærket, at Grunden hertil ligger i, at Gaardene i de forskjellige Egne af Landet langtfra have i Gjennemsnit ligestort Hartkorns-Tilliggende.

For de fæstepligtige Bøndergaarde i Modsætning til de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde var Størrelsen af Tilliggendet i Gjennemsnit følgende:

i de to større Hoveddele af Landet og i hele
Kongeriget:

	de fæstepligtige Bøndergaarde.	de uden Fæste- tvang bortfæstede Bøndergaarde.
paa Øerne (undt. Bornh. og Ærø) . . .	omtr. 5,43 Tdr. Htk.	omtr. 3,50 Tdr. Htk.
i Jylland	omtr. 4,10 — —	omtr. 3,59 — —
i hele Kongeriget (undt. Bornh og Ærø)	omtr. 5,18 Tdr. Htk.	omtr. 3,51 Tdr. Htk.

Hartkorns-Tilliggendet for en bortfæstet Bondegaard, paa hvilken der ikke hvilede nogen Forpligtelse, var saaledes i Gjennemsnit overalt i Landet ikke lidet mindre end Tilliggendet til en bortfæstet Bondegaard, der var Fæstetvungen undergivet. I hele Kongeriget for sig betragtet (undt. Bornholm og Ærø) var Tilliggendet til en uden Fæstetvang bortfæstet Bondegaard i Reglen 1,67 Tdr. Htk. mindre end for en fæstepligtig Bondegaard; — paa Øerne for sig var det 1,93 Tdr. Htk. og i Jylland for sig kun 0,51 Tdr. Htk. mindre for de uden Fæstetvang bortfæstede Gaarde end for de fæstepligtige Gaarde. I det indbyrdes Forhold mellem de to større Hoveddele af Landet — Øerne og Jylland — viser sig imidlertid den Forskjel, at medens (som ovenfor paavist for de fæstepligtige Gaardes Vedkommende og ligeledes foran bemærket ved Størrelsen for alle Fæstegaarde i Almindelighed uden Hensyn til Fæsteforpligtelsen) Tilliggendet til en fæstepligtig Gaard paa Øerne for sig var 1,33 Tdr. Htk. større end i Jylland for sig, var derimod paa den anden Side Tilliggendet til en uden Fæstetvang bortfæstet Gaard i Jylland i Gjennemsnit dog noget større, rigtignok kun 0,09 Tdr. Htk. mere end paa Øerne.

Blandt de foran omhandlede fæstepligtige Bøndergaarde ere ikke alene de Gaarde, der vare givne i Livsfæste, medregnede, men ogsaa de Bøndergaarde, der i Henhold til Frd. af 15de Juni 1792 § 11 vare bortforpagtede. Retten til at bortforpakte en fæstepligtig Bondegaard, der, som det hedder i

den nævnte Forordning, oprindelig blev given «for desmere at opmuntre til Bønderjorders Udskiftning af Fælledskab», bestaar nu ikke længere, eftersom Retten til at bortforpagte en fæstepligtig Bondegaard paa «to eller flere Personers Levetid» blev ophævet ved Lov af 25de Juni 1870 § 1 om Bortforpagtning af Fæstegaarde efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11, og Retten til overhovedet «at bortforpagte Ejendomme, som ere Fæstetvang undergivne», er bortfalden ifølge Lov om Raadighed over Fæstegods af 9de Marts 1872 § 6. Imidlertid vil det dog være af Interesse at komme til Kundskab om, hvor stort et Antal af de efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde der endnu ved Begyndelsen af Aaret 1879 fandtes tilbage her i Landet.

Af samtlige den 1ste Januar 1879 tilbageværende Fæstegaarde udgjorde nemlig:

De efter Forordn. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde:

i Landsdelene og i hele Kongeriget:	Antal af Gaarde.	Hartkorns- Tilliggende.
	pCt.	pCt.
i Sjælland, Samsø og Møen	13,97 = c. ¹ / ₇	14,49 = c. ¹ / ₇
paa Lolland og Falster	5,54 = c. ¹ / ₁₈	5,73 = c. ¹ / ₁₈
i Fyn og Langeland	0,35 = c. ¹ / ₂₈₄	0,34 = c. ¹ / ₂₉₅
paa Øerne (undt. Bornh. og Ærø) . . .	7,57 = c. ¹ / ₁₃	8,08 = c. ¹ / ₁₂
i det sydøstlige Jylland	13,04 = c. ¹ / ₈	14,00 = c. ¹ / ₇
i det nordlige —	11,65 = c. ¹ / ₈	13,88 = c. ¹ / ₇
i det sydvestlige —	3,18 = c. ¹ / ₃₁	4,08 = c. ¹ / ₂₅
i Jylland i sin Helhed . . .	11,21 = c. ¹ / ₉	12,81 = c. ¹ / ₈
i hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø) . . .	8,25 = c. ¹ / ₁₂	8,79 = c. ¹ / ₁₁

Det viser sig vel saaledes, at i Kongeriget, under Et betragtet, indtog de efter Frd. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde i Gjennemsnit kun $\frac{1}{12}$ Del af samtlige Fæstegaarde her i Landet og $\frac{1}{11}$ Del af Fæstegaardenes

hele Hartkorns-Tilliggende; men det maa herved særlig fremhæves, at i de forskellige Egne af Landet, betragtede for sig, var Bortforpagtningen af fæstepligtige Bøndergaarde istedetfor almindelig Bortfæstning bleven anvendt i højst ulige Grad. Blandt de enkelte Øgrupper og tillige i hele Landet var Sjælland, Samsø og Møen den Del af Landet, hvor Bortforpagtningen havde faaet størst Udbredelse, idet den her omfattede omtrent $\frac{1}{7}$ Del af Fæstegodset saavel med Hensyn til Antallet af Gaardene som med Hensyn til Hartkorns-Tilliggendet. Paa Lolland og Falster var det kun omtr. $\frac{1}{18}$ Del af disse Øers Fæstegaarde samt af deres Tilliggende, der i Henhold til den nævnte Frd. af 15de Juni 1792 var bleven bortforpagtet. I den fynske Øgruppe var derimod den givne Adkomst til Bortforpagtning istedetfor almindelig Bortfæstning kun bleven benyttet i en saa højst ringe Grad, at blandt de i Fyn og Langeland ved Begyndelsen af Aaret 1879 tilbageværende 1989 Fæstegaarde med et Tilliggende af 10035 Tdr. Hartk. vare kun 7 Gaarde med 33 Tdr. Hartk. bortforpagtede istedetfor at være givne i Livsfæste. — Som en Følge af den forholdsvis meget betydelige Forskjel i denne Henseende mellem de enkelte Øgrupper indbyrdes viser Forholdet sig paa samtlige Øer, for sig betragtede, at være, at for Gaardenes Vedkommende var omtrent $\frac{1}{18}$ Del og for Tilliggendets Vedkommende omtrent $\frac{1}{12}$ Del af Øernes samtlige Fæstegaarde med deres Tilliggende bortforpagtede istedetfor bortfæstede. — I Jylland, i sin Helhed betragtet, var Bortforpagtningen i Henhold til Frd. af 15de Juni 1792 noget mere udbredt end paa Øerne i Gjennemsnit, idet de bortforpagtede Gaarde i Jylland udgjorde med Hensyn til Antallet af Gaarde omtrent $\frac{1}{9}$ Del og med Hensyn til Tilliggendet omtr. $\frac{1}{8}$ Del af denne Landsdels samtlige Fæstegaarde med Tilliggende. For de enkelte Underafdelinger af Jylland indbyrdes var Forholdet dog noget forskjelligt, eftersom de bortforpagtede Gaarde omfattede baade i den sydøstlige Del, bestaaende af Vejle, Aarhus og Randers Amter, og i den nordlige Del, bestaaende af Aalborg, Hjørring og Thisted Amter, for Gaardene $\frac{1}{8}$ Del og for Tilliggendet $\frac{1}{7}$ Del, men i den sydvestlige Del, altsaa de samlede Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter,

for Gaardene kun omtrent $\frac{1}{31}$ Del og for Tilliggendet omtrent $\frac{1}{25}$ Del af Fæstegaardene med deres Hartkorns-Tilliggende.

Størrelsen af Tilliggendet til en bortforpagtet fæstepligtig Bondegaard var i Sammenligning med en almindelig Fæstegaard i Gjennemsnit følgende:

	for en bortforpagtet fæstepligtig Bondegaard.	for en Fæstegaard i Almindelighed.
	Tdr. Hartk.	Tdr. Hartk.
i Sjælland, Samsø og Møen	5,66	5,46
paa Lolland og Falster	6,12	5,91
i Fyn og Langeland	4,71	5,05
paa Øerne (undt. Bornh. og Ærø) . . .	5,69	5,31
i det sydøstlige Jylland	4,77	4,44
i det nordlige —	4,51	3,79
i det sydvestlige —	5,00	3,94
i Jylland i sin Helhed . . .	4,66	4,08
I hele Kongeriget (undt. Bornh. og Ærø) . . .	5,41	5,08

Det væsentligste Resultat heraf bliver da, at i den sjællandske Øgruppe, hvor Antallet af de bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde var størst, havde Hartkorns-Tilliggendet til en saadan Gaard i Reglen noget større Omfang end til en almindelig Fæstegaard, og det samme var i Gjennemsnit ogsaa Tilfældet i de større Hoveddele af Landet og hele Kongeriget, hver for sig betragtede. I de øvrige enkelte Dele af Landet var Antallet af de her omhandlede bortforpagtede Gaarde derimod for ubetydeligt til derpaa at begrunde nogen paalidelig Slutning om Gjennemsnittet af disse Gaardes Størrelse.

Til yderligere Oplysning om Fordelingen af de ommeldte bortforpagtede Gaarde i de forskellige Egne af Landet skal det endnu fremhæves, at den største Del af dem fandtes i Sjælland i

de tre Amter: Sorø, Præstø og Holbæk, og i Jylland i de to Amter: Aalborg og Randers, men i hvert af disse fem Amter vare disse Gaarde dog udbredte i et temmelig ulige Omfang, eftersom der fandtes:

1) i Sorø	Amt . . .	173	Gaarde med	1001	Tdr. Hartk.		
2) i Præstø	— . . .	69	— —	392	— —		
3) i Holbæk	— . . .	67	— —	363	— —		
4) i Aalborg	— . . .	57	— —	253	— —		
5) i Randers	— . . .	43	— —	165	— —		

For de øvrige Amters Vedkommende vil Antallet af Gaardene og Størrelsen af Hartkorns-Tilliggendet kunne ses af de foran trykte Tabeller.

Endvidere skal man om Fæstegaardsforholdene her i Landet endnu meddele den efterfølgende Oversigt over, hvorledes Fæstegodset var fordelt mellem de forskellige Grupper af Jordejendomme, som betinges af Godsernes Besiddelsesmaade.

Af samtlige Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende henhørte nemlig ved Begyndelsen af Aaret 1879:

	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
i Sjælland, Samsø og Møen:				
til Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	124	5,31	791	6,21
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	1041	44,60	6034	47,37
til Private Godser	1169	50,09	5914	46,42
Tilsammen . . .	2334	100,00	12739	100,00
paa Lolland og Falster:				
til Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	0,35	2	0,12
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	163	56,40	983	57,52
til Private Godser	125	43,25	724	42,36
Tilsammen	289	100,00	1709	100,00

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsviis.	Tdr.	Forholdsviis.
i Fyn og Langeland:				
til Domænegods	1	0,05	5	0,05
til Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	13	0,65	84	0,84
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	1779	89,44	8974	89,43
til Private Godser	196	9,86	972	9,68
Tilsammen . . .	1989	100,00	10035	100,00
paa samtlige Øgrupper (undtagen Bornholm og Ærø):				
til Domænegods	1	0,02	5	0,02
til Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	138	2,99	878	3,59
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	2983	64,68	15991	65,31
til Private Godser	1490	32,31	7609	31,08
Tilsammen . . .	4612	100,00	24483	100,00
i det sydøstlige Jylland (Vejle, Aarhus og Randers Amter):				
til Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	13	2,98	50	2,57
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	280	64,07	1193	61,40
til Private Godser	144	32,95	700	36,03
Tilsammen . . .	437	100,00	1943	100,00
i det nordlige Jylland (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter):				
til Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	0,20	3	0,16
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	221	44,38	864	45,79
til Private Godser	276	55,42	1020	54,05
Tilsammen . . .	498	100,00	1887	100,00
i det sydvestlige Jylland (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter):				
til Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	0,79	4	0,81
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	95	75,40	392	79,03
til Private Godser	30	23,81	100	20,16
Tilsammen . . .	126	100,00	496	100,00

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvi.	Tdr.	Forholdsvi.
i Jylland i sin Helhed:				
til Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	15	1,42	56	1,30
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	596	56,17	2450	56,63
til Private Godser	450	42,41	1820	42,07
Tilsammen . . .	1061	100,00	4326	100,00
i hele Kongeriget				
(undtagen Bornholm og Ærø):				
til Domænegods	1	0,02	5	0,02
til Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	153	2,69	934	3,24
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . .	3579	63,09	18441	64,01
til Private Godser	1940	34,20	9429	32,73
Tilsammen . . .	5673	100,00	28809	100,00

Hovedresultatet heraf bliver da, at blandt samtlige Godser ved Begyndelsen af Aaret 1879 i Kongeriget, betragtet under Et, dannede Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser eller de saakaldte Majoratsgodser den Gruppe af Godserne, hvorunder den talrigste Del af de til den Tid tilbageværende Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende henhørte, idet der af hele Landets Fæstegods kom for Gaardenes Vedkommende 63 pCt. eller ikke fuldt $\frac{2}{3}$ Del og for Tilliggendets Vedkommende 64 pCt. eller paa det Nærmeste $\frac{2}{3}$ Del paa Majoratsgodserne. Under Gruppen af Private Godser henhørte dernæst omtrent halvt saa meget Fæstegods som under Majoratsgodserne, nemlig for Antallet af Gaardene 34,20 pCt. eller næsten $\frac{1}{3}$ Del og for Beløbet af Tilliggendet 32,73 pCt. eller henimod $\frac{1}{3}$ Del. Paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods var der forholdsvis kun en ubetydelig Del af Fæstegodset tilbage, nemlig for Gaardene mellem 2 og 3 Procent og for Tilliggendet noget over 3 Procent. Endelig skal det ikke forbigaa, at af Domænegodset var der endnu 1 enkelt Fæstegaard med omtrent 5 Tdr. Htk. i Livsfæste,

nemlig af Frederiksgaves forrige Gods en Gaard paa Øen Torø ved Assens i Odense Amt, eftersom Fæsteren i sin Tid havde vægret sig ved at overtage Fæstegaarden som Ejendom i Henhold til Loven af 8de April 1851 om «Selvejendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods», og uagtet en derom senere udstedt særlig Lov af 22de Februar 1867 er denne Gaard heller ikke hidtil udgaaet af Fæsteforholdet.

Fordelingen af Fæstegodset mellem de særlige Grupper af Godsbesiddelse stillede sig dog i de enkelte større eller mindre Dele af Landet noget anderledes end i Gjennemsnit for hele Kongeriget. Imellem de to større Hoveddele af Landet, Øerne og Jylland, betragtede hver for sig, viser der sig allerede nogen Forskjel. Paa samtlige Øer, for sig tagne, var Forholdet nemlig paa det nærmeste det samme som i hele Kongeriget, eftersom det under Majoratgodserne henhørende Fæstegods udgjorde for Gaardene 64,68 pCt., og for Tilliggendet 65,31 pCt., medens der paa det under Private Godser henliggende Fæstegods kun faldt paa Gaardene 32,31 pCt. og paa Tilliggendet 31,08 pCt. af Øernes samlede Fæstegods. Desuden kom der af dette Fæstegods paa Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods samt Domænegods for Gaardene 3,01 pCt., og for Tilliggendet 3,61 pCt. I Jylland i sin Helhed henhørte derimod af Provindsens samlede Fæstegods vel noget over Halvdelen under Majoratgodserne, nemlig med Hensyn til Antallet af Gaardene 56,17 pCt. og med Hensyn til Beløbet af Tilliggendet 56,63 pCt., medens paa den anden Side det under Private Godser henliggende Fæstegods udgjorde for Gaardene 42,41 pCt. og for Tilliggendet 42,07 pCt. Forøvrigt kom der paa Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods for Gaardene 1,42 pCt. og for Tilliggendet 1,30 pCt. af det hele tilbageværende Fæstegods i Jylland.

Undersøger man de enkelte mindre Landsdele for sig, træder der i denne Henseende stærkere Modsætninger frem mellem de forskjellige Egne af Landet. Blandt Øgrupperne er denne Modsætning stærkest tilstede i Fyn og Langeland, hvor det under Majoratgodserne henhørende Fæstegods indtog for

Gaardenes Vedkommende 89,44 pCt. og for Tilliggendets Vedkommende 89,43 pCt. — altsaa paa det Nærmeste de ni Tiendedele af samtlige Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende i dennes Øgruppe — medens af den ene Tiendedel af Fæstegodset Størstedelen faldt paa Private Godser, og den øvrige Rest deraf, som ikke engang udgjorde en hel Procent, kom paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods samt Domænegods tilsammen. Paa Lolland-Falster var Fæstegodset fordelt omtrent paa samme Maade som i Jylland, nemlig med noget over Halvdelen eller 56,40 pCt. af Gaardene og 57,52 pCt. af Tilliggendet paa Majoratgodserne, og noget under Halvdelen, eller 43,25 pCt. af Gaardene og 42,36 pCt. af Tilliggendet paa Private Godser; hvorimod der paa de nævnte to Øer kun fandtes 1 Fæstegaard med lidt over 2 Tdr. Htk., som nærmest maatte henføres under Offenlige Stiftelsers Gods. I Sjælland, Samsø og Møen havde Fæstegodset under Majoratgodserne og under Private Godser omtrent lige stort Omfang, idet Majoratgodserne omfattede 44,60 pCt. af Gaardene og 47,37 pCt. af Tilliggendet og Private Godser 50,09 pCt., men kun 46,42 pCt. af Tilliggendet blandt denne Gruppes hele Fæstegods. Desuden kom der i den ommeldte Øgruppe 5,31 pCt. af Gaardene og 6,21 pCt. af Tilliggendet paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods. —

I Underafdelingerne af Jylland havde Fæstegodset under Majoratgodserne større Omfang end under Private Godser i to Dele af Halvøen, nemlig den sydvestlige Del (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter) og den sydøstlige Del (Vejle, Aarhus og Randers Amter), hvorimod det Modsatte var Tilfældet i den nordlige Del (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter). Af samtlige Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende i hver af de paagjældende Landsdele faldt der nemlig:

	af Gaardenes Antal.	af Beløbet af Hartk.
i den sydvestlige Del:		
paa Majoratgodserne	75,40 pCt.	79,08 pCt.
paa Private Godser	23,81 —	20,16 —
i den sydøstlige Del:		
paa Majoratgodserne	64,07 —	61,40 —
paa Private Godser	32,95 —	36,08 —
i den nordlige Del:		
paa Majoratgodserne	44,38 —	45,79 —
paa Private Godser	55,42 —	54,05 —

Af de enkelte Underafdelinger af Jylland kom der paa Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods endvidere i den sydøstlige Del af Halvøen 2,98 pCt. af Gaarde og 2,57 pCt. af Tilliggendet af det samlede Fæstegods i den nævnte Landsdel; i den nordlige Del fandtes derimod kun 1 Fæstegaard med noget over 3 Tdr. Hartk. og i den sydvestlige Del ligeledes kun 1 Fæstegaard med lidt over 4 Tdr. Hartk., som henhørte under den ommeldte Gruppe af Godser.

Hvorledes iøvrigt Fæstegodset var fordelt paa de enkelte Amter, særskilt paa Øerne og i Jylland, ved Begyndelsen af Aaret 1879 vil nærmere fremgaa af den efterfølgende Oversigt, hvori Amterne ere ordnede i hver af Landets to større Hoveddele efter Hartkorns-Tilliggendets større eller mindre Omfang:

Øerne:			Jylland:		
Amterne:	Antal Fæstegaarde.	Hartkorn. Tdr.	Amterne:	Antal Fæstegaarde.	Hartkorn. Tdr.
1) Svendborg	1360	6552	1) Aalborg	334	1294
2) Præstø	743	3954	2) Randers	223	975
3) Sorø	654	3689	3) Aarhus	130	594
4) Odense	629	3483	4) Vejle	84	374
5) Holbæk	583	2840	5) Hjørring	101	310
6) Københavns	306	1969	6) Viborg	70	298
7) Maribo	289	1709	7) Thisted	63	283
8) Frederiksborg . . .	48	287	8) Ringkjøbing	53	191
			9) Ribe	3	7
Øerne (undt. Bornh.)	4612	24483	Jylland	1061	4326

Hele Kongeriget (undt. Bornh.) 5673 Fæsteg. med 28809 Tdr. Hartk.

Foruden de i de foran trykte Tabeller, A I og II, indeholdte Oversigter over Fæstegodsets Omfang ved Begyndelsen af Aaret 1879 er der endvidere, som foran omtalt, i Tabellerne B I og II meddelt Oversigter over Fæstegaardes Overgang til Selvejendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte i Løbet af de 14 Aar fra 1879 til 1892, og vi skulle nu nærmere give en Fremstilling af de væsentligste Resultater af Tabellerne over Fæstegaardenes Afhændelse til Ejendom.

Om Fæstegaardes Overgang til Ejendom i Tiden førend den 1ste Januar 1879 er der i sin Tid meddelt Oplysning i flere Bind af «Meddelelser fra det statistiske Bureau» og af «Sammendrag af statistiske Oplysninger», jfr. nedenfor¹⁾.

Ifølge de foran staaende Tabeller B I og II blev der i de 14 Aar fra 1879 til 1892 afhændet fra de forskellige Godser her i Landet til Selvejendom eller Arvefæste følgende Antal af Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende:

i Landsdelene og i hele Kongeriget:	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvi.	Tdr.	Forholdsvi.
i Sjælland, Samsø og Møen:		pCt.		pCt.
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	35	5,94	208	7,10
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	272	46,18	1371	46,81
fra Private Godser	282	47,88	1350	46,09
Tilssmmen . . .	589	100,00	2929	100,00

¹⁾ I «Meddelelser fra det statistiske Bureau»:

2den Samling for Aarene 1850 til 1853,

3die — for Aarene 1854 og 1855,

4de — for Aaret 1856,

5te — for Aarene 1857 og 1858.

I «Statistiske Meddelelser» (2den Række), 3die Bind, for Aarene 1859 til 1863 (med Bemærkninger om Overgangen i Aarene 1850 til 1858).

I «Sammendrag af statistiske Oplysninger ang. Kongeriget Danmark»: Nr. 1 til 8, for Aarene 1858 til 1878.

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
paa Lolland og Falster:		pCt.		pCt.
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	43	58,90	251	58,78
fra Private Godser	30	41,10	176	41,22
Tilsammen . . .	73	100,00	427	100,00
i Fyn og Langeland:				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	7	1,81	49	2,65
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	329	85,01	1564	84,40
fra Private Godser	51	13,18	240	12,95
Tilsammen . . .	387	100,00	1853	100,00
paa samtlige Øgrupper (undtagen Bornholm og Ærø):				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	42	4,00	256	4,92
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	644	61,39	3187	61,18
fra Private Godser	363	34,61	1766	33,90
Tilsammen . . .	1049	100,00	5209	100,00
i det sydøstlige Jylland (Vejle, Aarhus og Randers Amter):				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	"	"	"	"
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	59	43,07	238	38,45
fra Private Godser	78	56,93	381	61,55
Tilsammen . . .	137	100,00	619	100,00
i det nordlige Jylland (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter):				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	0,50	3	0,40
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	48	24,12	183	24,40
fra Private Godser	150	75,38	564	75,20
Tilsammen . . .	199	100,00	750	100,00

(Fortsat.)	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
i det sydvestlige Jylland		pCt.		pCt.
(Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter):				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	1	1,23	4	1,25
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	57	70,37	239	74,45
fra Private Godser	23	28,40	78	24,30
Tilsammen . . .	81	100,00	321	100,00
i Jylland i sin Helhed:				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	2	0,48	7	0,41
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	164	39,33	660	39,05
fra Private Godser	251	60,19	1023	60,54
Tilsammen . . .	417	100,00	1690	100,00
i hele Kongeriget				
(undtagen Bornholm og Ærø):				
fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods	44	3,00	264	3,83
fra Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser . . .	808	55,12	3846	55,75
fra Private Godser	614	41,88	2789	40,42
Tilsammen . . .	1466	100,00	6899	100,00

Det viser sig saaledes, at blandt samtlige i de 14 Aar fra 1879 til 1892 stedfundne Afhændelser af Fæstegaarde til Ejendom faldt i Kongeriget, betragtet under Et, noget over Halvdelen af Salgene, nemlig 55,12 pCt. af de solgte Gaarde og 55,75 pCt. af det dertil henliggende Hartkorn, paa det under Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser eller de saakaldte Majoratsgodser henhørende Fæstegods, hvorimod der paa den anden Side faldt noget mindre end Halvdelen af Salgene, nemlig 41,88 pCt. af Gaardene og 40,42 pCt. af Hartkornet paa Fæstegodset under Private Godser, samt desuden 3 pCt. af Gaardene og 3,83 pCt. af Hartkornet paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficereret Gods. Tager man imidlertid i Betragtning, hvad der

foran er bleven paavist angaaende Omfanget af Fæstegodset ved Begyndelsen af Aaret 1879 indbyrdes mellem Majoratsgodserne og Private Godser, at der til den Tid henhørte omtrent dobbelt saa meget Fæstegods under den førstnævnte Gruppe af Godser som under den sidstnævnte, men at der af de i Aarene 1879 til 1892 stedfundne Salg af Fæstegaarde til Ejendom faldt, som bemærket, kun noget over Halvdelen af Salgene paa Majoratsgodserne og noget mindre end Halvdelen paa Private Godser, vil det deraf indses, at Salgene af Fæstegaarde fra Private Godser have forholdsvis været ikke saa lidt talrigere end fra Majoratsgodserne. I de forskellige Egne af Landet stillede Forholdet sig dog ogsaa i denne Henseende noget afvigende fra, hvad der viste sig i Almindelighed at have været Tilfældet i hele Kongeriget, under Et betragtet.

Forskjellen i Hyppigheden af Salgene paa de to ommeldte Grupper bliver allerede tydelig, naar man stiller de to større Hoveddele af Landet, Øerne for sig og Jylland for sig; op imod hinanden. Paa Øerne udgjorde nemlig Salgene fra Majoratsgodserne for Gaardenes Vedkommende 61,39 pCt. og for Hartkornets Vedkommende 61,18 pCt., men fra Private Godser for Gaardene 34,61 pCt. og for Tilliggendet 33,90 pCt., saa at Salgene her have været nær henimod dobbelt saa talrige fra den førstnævnte Slags Godser som fra den sidstnævnte Slags.

I Jylland derimod gik Forholdet i den omvendte Retning, idet der af samtlige her stedfundne Salg kun faldt paa Majoratsgodserne for Gaardene 39,33 pCt. og for Tilliggendet 39,05 pCt., medens der paa Private Godser faldt med Hensyn til Antallet af Gaardene 60,19 pCt. og med Hensyn til Hartkornsbeløbet 60,54 pCt., hvorefter da Salgene fra de sidstnævnte Godser udgjorde omtrent $\frac{3}{5}$ Del imod $\frac{2}{5}$ Del fra de førstnævnte Godser af alle Salgene i denne Landsdel. — Derhos kan det endnu tilføjes, at af Salgene paa Øerne faldt der paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods for Gaardene 4,00 pCt. og for Tilliggendet 4,92 pCt., medens Salgene fra denne Art af Gods i Jylland ikke engang udgjorde en halv Procent, hvorved det da ogsaa maa er-

indres, at det kun var paa Øerne, særlig i Sjælland, at de ommeldte Godser endnu havde noget Fæstegods tilbage.

I de enkelte mindre Landsdele indbyrdes viser der sig endnu større Forskjelligheder i Forholdet mellem Salgene fra de særegne Klasser af Godserne. Blandt Øgrupperne var det i overvejende Grad Fyn og Langeland, hvor Salgene fra Majoratsgodserne vare talrigst, idet de her udgjorde af samtlige Salg 85,01 pCt. med Hensyn til Antallet af Gaardene og 84,40 pCt. med Hensyn til Beløbet af Hartkorns-Tilliggendet, hvorimod der paa Salgene fra Private Godser kun faldt paa Gaardene 13,18 pCt. og paa Tilliggendet 12,95 pCt., samt desuden paa Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods 1,81 pCt. paa Gaardene og 2,65 pCt. paa Hartkornet. Paa Lolland og Falster faldt noget over Halvdelen af Salgene paa Majoratsgodserne med 58,90 pCt. paa Gaardene og 58,78 pCt. paa Tilliggendet, imod noget under Halvdelen paa Private Godser med 41,10 pCt. for Gaardene og 41,22 pCt. for Hartkornet. I Sjælland, Samsø og Møen have Salgene omtrent været lige talrige fra Majoratsgodserne og fra Private Godser, nemlig fra det førstnævnte Slags Godser 46,18 pCt. for Gaardene og 46,81 pCt. paa Tilliggendet. Desuden kom der i denne Øgruppe paa Salg fra Offentlige Stiftelsers Gods 5,94 pCt. paa Gaardene og 7,10 pCt. paa Hartkornet.

I de enkelte Underafdelinger af Jylland have Salgene derimod fra Private Godser været langt talrigere end fra Majoratsgodserne i to af disse Kredse, fornemlig i den nordlige Del og desuden i den sydøstlige Del, medens paa den anden Side Salgene i den sydvestlige Del i overvejende Grad havde fundet Sted fra Majoratsgodserne fremfor fra Private Godser. Af samtlige i hver af de paagjældende Landsdele stedfundne Salg faldt der nemlig i det nordlige Jylland paa Salgene fra Private Godser 75,38 pCt. for Gaardene og 75,20 pCt. for Hartkornet, imod fra Majoratsgodserne henholdsvis 24,12 pCt. og 24,40 pCt., og i det sydøstlige Jylland kom der forholdsvis paa Salgene fra Private Godser 56,93 pCt. for Gaardene og

61,55 pCt. for Hartkornet, imod fra Majoratsgodserne henholdsvis 43,07 pCt. og 38,45 pCt. I det sydvestlige Jylland udgjorde derimod Salgene fra Majoratsgodserne for Gaardene 70,37 pCt. og for Tilliggendet 74,45 pCt., imod fra Private Godser henholdsvis 28,40 pCt. og 24,30 pCt. af samtlige Salg i denne Landsdel. — Desuden kom der paa Salg fra Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods i det sydvestlige Jylland 1,23 pCt. for Gaardene og 1,25 pCt. for Hartkornet, og i det nordlige Jylland henholdsvis 0,50 pCt. og 0,40 pCt. af de i disse 2 Kredse stedfundne Salg.

Det indbyrdes Forhold mellem Salgene fra de forskjellige Grupper af Godser i de enkelte Dele af Landet giver imidlertid ikke fyldestgørende Oplysning om det Omfang, hvori Fæstegaardenes Overgang til fri Ejendom i Virkeligheden har fundet Sted. Til nærmere Bedømmelse af dette Spørgsmaal vil det derimod være nødvendigt at give en Fremstilling af det Forhold, hvori de i det her omhandlede Tidsrum stedfundne Salg fra de særskilte Klasser af Godser stillede sig til det Omfang, Fæstegodset indtog paa de ommeldte forskellige Slags Godser ved Begyndelsen af Tidsrummet. Vi skulle derfor i den efterfølgende Sammenstilling i Forbindelse med Angivelsen af de absolute Tal for Antallet af de i Aarene 1879 til 1892 til Ejendom overgaaede Fæstegaarde med Beløbet af deres tilliggende Hartkorn tillige anføre, hvilken Procent disse Salg udgjøre af det hele Omfang af Fæstegodset ved Begyndelsen af Aaret 1879 paa hver af de efter Besiddelsesmaaden særskilte Klasser af Godser i de enkelte større eller mindre Dele af Landet.

Af samtlige i de 14 Aar fra 1879 til 1892 til Selvejendom eller Arvefæste overgaaede Fæstegaarde med det til disse Gaarde henlagte Hartkorn faldt der nemlig:

i Landsdelene og i hele Kongeriget:	D. 1. Januar 1879.		Solgt fra 1879 til 1892.			
	Gaarde.	Hartkorn.	Gaarde.	i Forhold til Antallet i 1879.	Hartkorn.	i Forhold til Beløbet i 1879.
	Antal.	Tdr.	Antal.	pCt.	Tdr.	pCt.
i Sjælland, Samsø og Møen:						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	124	791	35	28,22	208	26,30
under Majoratsgodserne	1041	6034	272	26,13	1371	22,72
under Private Godser	1169	5914	282	24,12	1350	22,83
Tilsammen	2334	12739	589	25,24	2929	22,99
paa Lolland og Falster:						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	1	2	"	"	"	"
under Majoratsgodserne	163	983	43	26,38	251	25,53
under Private Godser	125	724	30	24,00	176	24,31
Tilsammen	289	1709	73	25,26	427	24,99
i Fyn og Langeland:						
under Domænegods	1	5	"	"	"	"
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	13	84	7	53,85	49	58,83
under Majoratsgodserne	1779	8974	329	18,49	1564	17,43
under Private Godser	196	972	51	26,02	240	24,69
Tilsammen	1989	10035	387	19,46	1853	18,47
paa samtlige Øgrupper (undt. Bornholm og Ærø):						
under Domænegods	1	5	"	"	"	"
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	138	878	42	30,43	256	29,16
under Majoratsgodserne	2983	15991	644	21,59	3187	19,93
under Private Godser	1490	7609	363	24,36	1766	23,21
Tilsammen	4612	24483	1049	22,75	5209	21,28
i det sydøstlige Jylland (Vejle, Aarhus og Randers Amter):						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	13	50	"	"	"	"
under Majoratsgodserne	280	1193	59	21,07	238	19,95
under Private Godser	144	700	78	54,17	381	54,42
Tilsammen	437	1943	137	31,35	619	31,86

(Fortsat.)	D. 1. Januar 1879.		Solgt fra 1879 til 1892.			
	Gaarde.	Hartkorn.	Gaarde.	i Forhold til Antallet i 1879.	Hartkorn.	i Forhold til Beløbet i 1879.
	Antal.	Tdr.	Antal.	pCt.	Tdr.	pCt.
i det nordlige Jylland						
(Aalborg, Hjørring og Thisted Amter):						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	1	3	1	100,00	3	100,00
under Majoratsgodserne	221	864	48	21,72	183	21,18
under Private Godser	276	1020	150	54,35	564	55,29
Tilsammen	498	1887	199	39,96	750	39,75
i det sydvestlige Jylland						
(Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter):						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	1	4	1	100,00	4	100,00
under Majoratsgodserne	95	392	57	60,00	239	60,97
under Private Godser	30	100	23	76,67	78	78,00
Tilsammen	126	496	81	64,29	321	64,72
i Jylland i sin Helhed:						
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	15	56	2	13,33	7	12,50
under Majoratsgodserne	596	2450	164	27,52	660	26,94
under Private Godser	450	1820	251	55,78	1023	56,21
Tilsammen	1061	4326	417	39,30	1690	39,07
i hele Kongeriget						
(undtagen Bornholm og Ærø):						
under Domænegods	1	5	"	"	"	"
under Offenl. Stift. Gods og Benef. Gods	153	934	44	28,76	264	28,27
under Majoratsgodserne	3579	18441	808	22,58	3846	20,86
under Private Godser	1940	9429	614	31,65	2789	29,58
Tilsammen	5673	28809	1466	25,84	6899	23,95

Det vil heraf ses, at der af det her i Landet ved Begyndelsen af Aaret 1879 tilbageværende Fæstegods i Løbet af de 14 Aar fra 1879 til 1892 i hele Kongeriget, med Undtagelse af Bornholm og Ærø, er bleven afhændet til Selvejendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte i Gjennemsnit for Antallet af Gaardene 25,84 pCt. og for Beløbet af det til disse Gaarde hen-

lagte Hartkorn 23,95 pCt. eller lidt over $\frac{1}{4}$ Del af Gaardene og noget mindre end $\frac{1}{4}$ Del af Hartkornsbeløbet. Med Hensyn til det under hver af de efter Besiddelsesmaaden særegne Grupper af Godser henhørende Fæstegods udgjorde Salgene fra Private Godser den største Del, nemlig 31,65 pCt. af Gaardene og 29,58 pCt. af Hartkorns-Tilliggendet, og derefter kom Salgene fra Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods med 28,76 pCt. af Gaardene og 28,27 pCt. af Tilliggendet, hvorimod den forholdsvis mindste Del af Salgene faldt paa Majoratgodserne med 22,58 pCt. af Gaardene og 20,86 pCt. af Hartkornsbeløbet.

I de to Hoveddele af Landet, Øerne og Jylland, hver for sig betragtede, var det indbyrdes Forhold mellem Salgene fra de forskellige Grupper af Godserne ikke lidet afvigende fra Gjennemsnitsforholdene i hele Kongeriget. Paa Øerne for sig faldt saaledes forholdsvis den største Del af Salgene paa Offentlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods med 30,43 pCt. af Gaardene og 29,16 pCt. af Tilliggendet, og dernæst paa Private Godser med 24,36 pCt. af Gaardene og 23,21 pCt. af Tilliggendet, hvorhos Afhændelserne fra Majoratgodserne ogsaa her stode forholdsvis lavest med 21,59 pCt. af Gaardene og kun 19,93 pCt. af Hartkornet. — I Jylland for sig viste der sig endnu større Afvigelser i det indbyrdes Forhold, idet Salgene i denne Landsdel havde været omtrent dobbelt saa talrige fra Private Godser som fra Majoratgodserne. Paa den førstnævnte Slags Godser faldt der nemlig 55,78 pCt. af Gaardene og 56,21 pCt. af Tilliggendet, imod paa den sidstnævnte Slags Godser 27,52 pCt. af Gaardene og 26,94 pCt. af Hartkornet. Desuden kom der i den nævnte Landsdel paa Salgene fra Offentlige Stiftelsers og Beneficeret Gods 13,33 pCt. af Gaardene og 12,50 pCt. af Tilliggendet under denne Slags Godser.

Forholdet mellem de særskilte Godsklasser indbyrdes i de enkelte mere afsondrede Landsdele udviser imidlertid med Hensyn til Hyppigheden af de derunder hørende Fæstegaardes Overgang til fri Ejendom i flere Retninger visse ikke ubetydelige Modsætninger, som vi her nærmere skulle berøre. Blandt Øgrupperne

kan det saaledes bemærkes, at i den sjællandske Øgruppe faldt forholdsvis den største Del af de her omhandlede Salg paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods med 28,22 pCt. af Gaardene og 26,30 pCt. af Hartkornet, men det maa herved erindres, at det netop var i Sjælland, hvor Fæstegodset under denne Slags Godser i 1879 havde størst Omfang; forøvrigt stode Salgene i denne Øgruppe fra Majoratsgodserne og fra Private Godser omtrent lige, nemlig fra de førstnævnte Godser 26,13 pCt. af Gaardene og 22,72 pCt. af Tilliggendet, og fra de sidstnævnte 24,12 pCt. af Gaardene og 22,83 pCt. af Tilliggendet.

Paa Fyn og Langeland faldt ogsaa forholdsvis den største Del af Salgene paa Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods med 53,85 pCt. af de derunder henhørende Gaarde og 58,33 pCt. af disse Gaardes Hartkorn, altsaa over Halvdelen af dette Fæstegods, men dets Omfang i 1879 var i og for sig kun temmelig ringe; fra Majoratsgodserne derimod, som netop i denne Øgruppe omfattede den overvejende Del af Fæstegodset, udgjorde Salgene kun 18,49 pCt. af Gaardene og 17,43 pCt. af Tilliggendet, medens Salgene fra Private Godser dog udgjorde 26,02 pCt. af Gaardene og 24,69 pCt. af Hartkornet. Endelig skal det ikke lades uberørt, at den ene Fæstegaard, som endnu fandtes under Domænegodset i den fynske Øgruppe, ikke i det her omhandlede Tidsrum er bleven afhændet til fri Ejendom.

Paa Lolland og Falster havde Salgene fra Majoratsgodserne, med 26,38 pCt. af Gaardene og 25,53 pCt. af Hartkornet, en ubetydelig Overvægt over Salgene fra Private Godser, med 24,00 pCt. af Gaardene og 24,31 pCt. af Hartkornet. Den ene Fæstegaard paa Falster, som var henført under Offenlig Stiftelsers Gods, var derimod ikke gaaet over til fri Ejendom.

I samtlige tre Kredse af Jylland, som ere særskilt fremstillede i de herhen hørende Tabeller, havde Salgene af Fæstegodset fra Private Godser forholdsvis langt overgaaet Salgene fra Majoratsgodserne. Saavel i den nordlige Del (Aalborg, Hjørring og Thisted Amter) som i den sydøstlige Del (Vejle, Aarhus og Randers Amt) var saaledes noget over Halvdelen af

det under Private Godser henhørende Fæstegods bleven afhændet til Ejendom, nemlig i den nordlige Del 54,35 pCt. af Gaardene og 55,29 pCt. af Hartkornbeløbet, og i den sydøstlige Del 54,17 pCt. af Gaardene og 54,42 pCt. af Tilliggendet, men fra Majoratsgodserne i den førstnævnte Kreds kun 21,72 pCt. af Gaardene og 21,18 pCt. af Hartkornet, og i den sidstnævnte Kreds 21,07 pCt. af Gaardene og 19,95 pCt. af Hartkornet, eller kun omtrent $\frac{1}{5}$ Del af det under Majoratsgodserne henhørende Fæstegods. I den sydvestlige Del (Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amter) havde Afhændelserne af Fæstegodset fra begge Slags Godser forholdsvis været talrigere end i de to andre Kredse i Jylland, nemlig fra Private Godser 76,67 pCt. af Gaardene og 78,00 pCt. af Hartkornbeløbet, og fra Majoratsgodserne 60,00 pCt. af Gaardene og 60,97 pCt. af Tilliggendet. Det tilføjes derhos, at det under Offenlige Stiftelsers Gods og Beneficeret Gods henhørende Fæstegods var saavel i den nordlige Del den enkelte her tilbageværende Gaard med 3 Tdr. Htk. som i den sydvestlige Del den ligeledes enkelte Gaard med 4 Tdr. Htk. begge blevne afhændede til fri Ejendom. I den sydøstlige Del af Jylland havde derimod ingen Afhændelser af Fæstegaarde under denne Slags Godser fundet Sted.

Samler man de foran givne Oplysninger til et almindeligt Overblik over Fæstegaardenes Overgang til fri Ejendom i Landets to større Hoveddele, Øerne og Jylland, samt i hele Kongeriget i Løbet af de 14 Aar fra 1879 til 1892, faar man følgende Hovedresultat:

	Antal af Gaarde.	Hartkorns Tilliggende. Tdr.
Paa Øerne (undt. Bornholm):		
fundtes ved Begyndelsen af Aaret 1879	4612	24483
heraf overgik i Aarene 1879 til 1892 til fri Ejendom	1049	5209
Rest ved Begyndelsen af Aaret 1893 . . .	3563	19274
I Jylland:		
fundtes ved Begyndelsen af Aaret 1879	1061	4326
heraf overgik i Aarene 1879 til 1892 til fri Ejendom	417	1690
Rest ved Begyndelsen af Aaret 1893 . . .	644	2636
I hele Kongeriget (undt Bornh.):		
havde Fæstegodset ved Begyndelsen af Aaret 1893		
saaledes følgende Omfang	4207	21910

Det fremgaar da heraf, at Fæstegodsets Overgang til fri Ejendom i de ommeldte 14 Aar havde forholdsvis havt større Fremgang i Jylland end paa Øerne, idet der i den førstnævnte Landsdel var bleven afhændet til fri Ejendom omtrent $\frac{2}{5}$ Del af Gaardene og ligeledes henimod $\frac{2}{5}$ Del af det tilliggende Hartkorn, men i den sidstnævnte Landsdel ikke fuldt $\frac{1}{4}$ Del af Gaardene og kun noget over $\frac{1}{5}$ Del af det til disse Gaarde henlagte Hartkorn.

Med Hensyn til Omfanget af det ved Begyndelsen af Aaret 1893 tilbageværende Fæstegods maa det dog bemærkes, at der, foruden den i Tidsrummet fra 1879 til 1892 ved Afhændelserne af Fæstegaarde til fri Ejendom stedfundne Afgang fra det tidligere Fæstegaardsforhold, ogsaa paa anden Maade kan være foregaaet Nedgang i dette Forhold, nemlig ved de i Henhold til Lovgivningen erhvervede Bevillinger til Nedlæggelse af Fæstegaardsjord, dels til Skovplantning, dels til Udstykning i Huslodder eller til Sammenlægning med større Avlsbrug eller i Medfør af Lov af 19de Februar 1861 § 2 overdraget Godsejeren til Raadighed; men om den derved indtraadte Afgang af Fæstegods foreligger der kun enkeltvis nogle Angivelser, der ved Indhentning af nærmere Oplysninger angaaende Salgsforholdene lejlighedsvis ere fremkomne, saa at det iøvrigt temmelig ringe Resultat deraf her neppe lader sig tage i Betragtning. Overhovedet kan derfor Omfanget af det ved Begyndelsen af Aaret 1893 her i Landet tilbageværende Fæstegods efter det hidtil foreliggende Materiale ikke bestemmes med større Nøjagtighed end, at det ovenfor anførte Beløb af Fæstegods maa antages at være noget højere, end det i Virkeligheden vilde vise sig at være, saafremt det fuldstændige Materiale til Bestemmelsen heraf havde været tilstede. Under alle Omstændigheder tør det anses for sikkert, at Afgangen i Fæstegodset i langt overvejende Grad betinges af Salg af Fæstegaardene til fri Ejendom fremfor af Nedlæggelse eller Inddragelse af Fæstegaardsjorder.

Til yderligere Oplysning om de i Aarene 1879 til 1892 til fri Ejendom overgaaede Fæstegaarde skulle vi endnu meddele den efterfølgende Oversigt, der dels viser, hvorledes Salgene af Fæstegaardene med deres tilliggende Hartkorn have fordelt sig paa de

enkelte Amter her i Landet, dels giver Oplysning om, hvormeget af Fæstegodset der er overgaaet til Selvejendom og hvormeget til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte.

I Løbet af de 14 Aar fra 1879 til 1892 blev der nemlig afhændet:

i Amterne:	Til Selvejendom.		Til Arvefæste.		Tilsammen.	
	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.	Antal af Gaarde.	Hartkorn. Tdr.
Kjøbenhavns	16	85	32	215	48	300
Frederiksborg	10	62	2	11	12	73
Holbæk	23	124	149	651	172	775
Sorø	103	527	35	194	138	721
Præstø	65	279	154	781	219	1060
Maribo	56	329	17	98	73	427
Svendborg	170	898	145	617	315	1515
Odense	35	173	37	165	72	338
Øerne (undt. Bornh.)	478	2477	571	2732	1049	5209
Vejle	33	128	5	21	38	149
Aarhus	14	53	12	55	26	108
Randers	23	103	50	259	73	362
Aalborg	118	453	1	3	119	456
Hjørring	19	52	26	85	45	137
Thisted	35	157	"	"	35	157
Viborg	32	141	"	"	32	141
Ringkjøbing	42	161	5	15	47	176
Ribe	2	4	"	"	2	4
Jylland	318	1252	99	438	417	1690
Hele Kongeriget (undt. Bornh.)	796	3729	670	3170	1466	6899

Forholdet mellem Salgene til Selvejendom og til Arvefæste viser sig altsaa at have været følgende.

Af samtlige solgte Fæstegaarde med deres Tilliggende overgik:

paa Øerne:	af Gaardene.	af Hartkornet.
til Selvejendom . . .	45,57 pCt.	47,55 pCt.
til Arvefæste	54,43 —	52,45 —
	<hr/>	
tilsammen	100,00 pCt.	100,00 pCt.
	<hr/>	
i Jylland:		
til Selvejendom . . .	76,26 pCt.	74,08 pCt.
til Arvefæste	23,74 —	25,92 —
	<hr/>	
tilsammen	100,00 pCt.	100,00 pCt.

Paa Øerne var det saaledes mere end Halvdelen af de solgte Fæstegaarde og ligeledes, om end i noget ringere Grad, af disse Gaardes Tilliggende, der overgik til Arvefæste, imod kun noget under Halvdelen af Gaardene og Hartkornet, der overgik til Selvejendom; og denne Overgang til Arvefæste fremfor til Selvejendom var stærkest fremtrædende i de tre Amter Præstø, Holbæk og Københavns Amt.

I Jylland var Overgangen af de solgte Fæstegaarde med deres Tilliggende derimod foregaaet i langt overvejende Grad til Selvejendom fremfor til Arvefæste, idet noget over $\frac{3}{4}$ Del af Gaardene og paa det Nærmeste ogsaa $\frac{3}{4}$ Del af Hartkorns-Tilliggendet i denne Provins var bleven afhændet til Selvejendom, medens altsaa kun omkring $\frac{1}{4}$ Del af Fæstegodsset her blev afhændet til Arvefæste. Blandt de enkelte Amter i Jylland var det særlig i Randers Amt, at Overgangen til Arvefæste var større end til Selvejendom, og derefter i Hjørring Amt; i Aarhus Amt var Forholdet omtrent lige.

Hvad iøvrigt angaaer Gjennemsnitsstørrelsen af Tilliggendet til de afhændede Fæstegaarde, var der ogsaa en Del Forskjel tilstede mellem de to Hoveddele af Landet. Tilliggendet udgjorde nemlig i Gjennemsnit for en afhændet Fæstegaard paa Øerne:

til Selvejendom	5,18 Tdr. Hartkorn
til Arvefæste	4,78 — —

---

og var altsaa paa Øerne 0,40 Tdr. Hartkorn større for de til Selvejendom end for de til Arvefæste overgaaede Fæstegaarde.

Derimod var Gjennemsnittet for Tilliggendet til en afhændet Fæstegaard i Jylland:

til Arvefæste	4,42 Tdr. Hartkorn
til Selvejendom	3,93 — —

---

eller i Jylland . . . . . 0,49 Tdr. Hartkorn mere for de til Arvefæste end for de til Selvejendom overgaaede Fæstegaarde.

Det Kongelige Danske Statistiske Bureau,
ultimo Februar 1894.

Marius Gad.